

Pētījums par digitāla satura prettiesisku patēriņu un tā radītajiem zaudējumiem ekonomikai

Galvenie rezultāti

Iepirkuma identifikācijas Nr. KM 2024/12

SATURA RĀDĪTĀJS

1. IEVADS	3
1.1. TERMINU UN SAĪSINĀJUMU SKAIDROJUMS	3
1.2. PĒTĪJUMA NOLŪKS UN TVĒRUMS.....	3
2. GALVENĀS ATZIŅAS UN IETEIKUMI	5
3. PĒTĪJUMS PAR DIGITĀLA SATURA PRETTIESISKU PATĒRIŅU UN TĀ RADĪTAJIEM ZAUDĒJUMIEM EKONOMIKAI	8
3.1. PĒTĪJUMA APRAKSTS	8
3.2. DIGITĀLĀ SATURA PRETTIESISKA PATĒRIŅA APJOMS, LIETOŠANAS PARADUMI UN IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	9
3.3. RADĪTO ZAUDĒJUMU VALSTS EKONOMIKAI NOVĒRTĒJUMS	53

1. IEVADS

1.1. TERMINU UN SAĪSINĀJUMU SKAIDROJUMS

Termins / saīsinājums	Skaidrojums
CAWI	<i>Computer assisted web interview</i> (tiešsaistes intervija)
IDI	<i>In-depth interview</i> (padziļinātā intervija)
KM, Pasūtītājs	Kultūras ministrija
Iepirkums, Projekts	“Pētījums par digitāla satura prettiesisku patēriņu un tā radītajiem zaudējumiem ekonomikai” (ID Nr. KM 2024/12)
Izpildītājs	SIA “TNS Latvia”

1.2. PĒTĪJUMA NOLŪKS UN TVĒRUMS

Mērķis un uzdevumi

Pētījuma mērķis ir veikt pētījumu par objektu, kas ir aizsargāts ar autortiesībām un blakustiesībām, prettiesisku patēriņu tiešsaistē un tā radītajiem zaudējumiem ekonomikai saskaņā ar iepirkuma tehniskajā specifikācijā dotajiem darba uzdevumiem un, konkrēti, nodrošināt izpēti par:

1. ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta digitāla satura prettiesiskas lietošanas apjomu un paradumiem Latvijā;
2. ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta digitāla satura prettiesiskas lietošanas galvenajiem ietekmējošajiem faktoriem,
3. ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta digitāla satura prettiesiska patēriņa radītajiem zaudējumiem valsts ekonomikai.

Uzdevumi:

1. Metodoloģijas izveidošana digitāla satura prettiesiska patēriņa un tā radīto zaudējumu ekonomikai izpētei;
2. Izpētīt un piedāvāt potenciālos risinājumus saistībā ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta digitāla satura prettiesisku patēriņu un tā radītajiem zaudējumiem ekonomikai, apkopojot un analizējot informāciju par:
 - 2.1.1. Latvijas iedzīvotāju paradumiem attiecībā uz digitāla satura tiesisku un prettiesisku lietošanu, izdalot satura veidu (televīzijas programmas; audiovizuāls saturs, kas nav pieejams televīzijas programmās; mūzika; elektroniskās un audio grāmatas; spēles; programmatūra; sporta tiešraides u. tml.), satura prettiesiskā nodrošinājuma veidus (VPN, interneta vietnes, satelīts, u. tml.) un satura patēriņam lietoto ierīci (TV ekrāns, dators, viedtālrunis);
 - 2.1.2. motivāciju prettiesiski patērēt digitālu saturu (piemēram, cena, ES sankcijas konkrētiem informācijas kanāliem, satura pieejamība, satura valoda, kvalitāte u. tml.);
 - 2.1.3. zināšanām un uztveri par autortiesību pārkāpumiem internetā, tostarp izpētot informētību par satura prettiesiskas lietošanas sekām;
 - 2.1.4. galvenajiem šķēršļiem digitāla satura tiesiskai patērēšanai/ iegādei;
 - 2.1.5. faktoriem, izvēloties konkrētus digitāla satura prettiesiska patēriņa veidus, piemēram, interneta vietnes;

3. Apkopot un analizēt pētījuma rezultātus un prezentēt tos Pasūtītājam.

Pētījuma tvērums

“Pētījums par digitāla satura prettiesisku patēriņu un tā radītajiem zaudējumiem ekonomikai” ir veidots saskaņā ar Iepirkuma (ID Nr. KM 2024/12) līguma 2. pielikumā “Tehniskā specifikācija” definēto tvērumu.

2. GALVENĀS ATZIŅAS UN IETEIKUMI

GALVENĀS ATZIŅAS

Absolūtais vairākums (98%) Latvijas iedzīvotāju ik dienas patērē digitālo saturu. Pētījumā tika analizēti septiņi digitālā satura veidi un to patērēšana tiesiskā vai prettiesiskā veidā – TV un video saturs; TV kanāli, kuru izplatīšana Latvijā ir aizliegta; sporta tiešraides; mūzika; e-grāmatas un audio grāmatas; videospēles jeb t.s. datorspēles, kā arī datorprogrammas.

Ievērojama daļa (67%) Latvijas iedzīvotāju digitālo saturu mēdz izmantot prettiesiskā veidā. Prettiesiski digitālo saturu biežāk patērē gados jauni cilvēki (18-24 gadi) (76%), iedzīvotāji, kuru sarunvaloda ģimenē nav latviešu valoda (72%), kā arī Rīgā dzīvojošie (72%).

Prettiesiskā veidā visbiežāk Latvijas iedzīvotāji patērē sporta tiešraižu saturu (31%), mūziku (26%) un datorprogrammas (24%). Ievērojami retāk prettiesiskā veidā iedzīvotāji patērē TV un video saturu (16%), e-grāmatas un audio grāmatas (16%) un datorspēles (15%). Visretāk iedzīvotāji patērē TV kanālus, kurus Latvijā ir aizliegts izplatīt (9%).

Vērtējot mūzikas prettiesiskā patēriņa radītāju, noteikti jāņem vērā, ka tajā ir iekļauti 19% iedzīvotāju, kuri ir veikuši mūzikas lejupielādes no bezmaksas *YouTube*, bet citus prettiesiskus patēriņa veidus nav izmantojuši.

Vērtējot prettiesisku patēriņu pa digitālā satura veidiem **konkrētā digitālā satura veida lietotāju kopumā, ir atšķirības. Vislielākais prettiesisko patērētāju īpatsvars ir ne tikai starp sporta tiešraižu skatītājiem** (prettiesiski skatās 62%), **bet arī e-grāmatu un audio grāmatu patērētājiem (64%).** Otrajā vietā ir datorspēles ar 43% prettiesisko patērētāju, bet trešajā vietā – datorprogrammu lietotāji, starp kuriem aptuveni trešdaļa (35%) tās ieguvuši prettiesiskā veidā. Tikai nedaudz retāk prettiesiskā veidā tiek patērēta mūzika (31%). **Visretāk prettiesiskā veidā tiek patērēts TV un video saturs (18%) un TV kanāli (14%)** šo konkrēto digitālu satura veidu lietotāju kopās.

Visbiežāk prettiesiskā veidā iedzīvotāji patērē vienu vai divus digitālā satura veidus (49%) no šajā pētījumā analizētajiem veidiem (vidēji 1,4 digitālā satura veidu). Vien 4% iedzīvotāju prettiesiski piekļūst pieciem, sešiem vai visiem septiņiem digitālā satura veidiem, kuri tiek analizēti šajā pētījumā.

Iedzīvotāji **ikdienā visintensīvāk izmanto TV un video saturu** – 51% šī digitālā satura veida prettiesisko lietotāju to patērē vairākas reizes nedēļā vai biežāk. Nākamais ikdienā aktīvāk patērētais digitālā satura veids ir mūzika (39% mūzikas prettiesisko patērētāju to patērē vairākas reizes nedēļā vai biežāk). Datorspēles, sporta tiešraides un digitālās grāmatas vairākas reizes nedēļā vai biežāk patērē aptuveni tikai piektā daļa (20-23%) prettiesisko patērētāju.

Analizējot ierīču izmantošanu dažādu digitālā satura veidu piekļuvei un patēriņam, jāsecina, ka **visuniversālākā ierīce ir viedtālrunis.** Absolūtais vairākums prettiesisko veidu lietotāju digitālo saturu lieto/ tam piekļūst, izmantojot viedtālruni, piemēram, TV un video saturam, tai skaitā TV kanāliem (77%), sporta tiešraidēm (79%), mūzikai (79%), e-grāmatām vai audio grāmatām (81%), datorspēlēm (71%). Televizors ir TOP1 ierīce TV un video satura patēriņā (90% izmanto šo ierīci, lai skatītos video saturu). Dators ir TOP1 ierīce datorspēļu lietošanā (83% izmanto šo ierīci, lai spēlētu spēles). Tīkmēr e-grāmatu un audio grāmatu patēriņam TOP1 ierīce ir tieši viedtālrunis (81%), bet citas ierīces tam tiek izmantotas būtiski (aptuveni uz pusi) retāk.

Galvenie motīvi, kāpēc iedzīvotāji mēdz prettiesiski patērēt digitālo saturu, visbiežāk ir saistīti ar finansiālajiem aspektiem (70% norādījuši kādu no finanšu motīviem). Visbiežāk tas ir saistīts ar digitālā satura izmaksām, salīdzinot ar Latvijas iedzīvotāju ienākumu līmeni. Nākamais biežāk minētais finansiālais aspekts ir saistīts ar patēriņa apjomu – pietrūkst līdzekļu, lai nodrošinātu interesējošo digitālo saturu nepieciešamajā apjomā un regularitātē. Bet trešais biežāk minētais aspekts ir saistīts ar prioritāšu noteikšanu – digitālais saturs nav starp pirmajām prioritātēm, līdzekļi

nepieciešami citām dzīves prioritātēm. Iespējams, citas dzīves prioritātes nav tik ērti un viegli pieejamas prettiesiskā veidā. **Nākamie biežāk aktuālie iemesli ir saistīti ar digitālā satura pieejamību** – interesējošais digitālais saturs tiesiskā veidā Latvijā nav pieejams (26% tas ir TOP3 motīvs), vietne piedāvā daudzveidīgāku un plašāku saturu, nekā visas tiesiskās vietnes kopā ņemot (19% tas ir TOP3 motīvs) un ērtā prettiesisko vietņu lietošana/ pieejamība (15% tas ir TOP3 motīvs). Tikmēr valodas aspekts jeb tas, ka interesējošais saturs tiesiskā veidā nav pieejams latviešu vai krievu valodā, ir TOP3 motīvs 12% iedzīvotāju, bet vispār svarīgs tas ir 19% iedzīvotāju.

Radīto zaudējumu valsts ekonomikai novērtējums parāda, ka iedzīvotāju neveiktie maksājumi par digitālā satura pakalpojumu patēriņu vidēji gadā sastāda aptuveni 54,189 miljonus eiro (kopējā aptuvenā nesamaksātā summa par izmantotajiem digitālā satura pakalpojumiem eiro, bez PVN). Pievienotās vērtības nodoklis valstij sastāda aptuveni 11,380 miljonus eiro gadā.

Nav gluži tā, ka prettiesisks digitālā satura patēriņš notiek Latvijas iedzīvotāju nezināšanas vai neinformētības dēļ, kaut gan, kā rāda pētījuma dati, arī sabiedrības izglītošanā un informēšanā ir nepieciešami uzlabojumi.

Vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju (59%) uzskata, ka iedzīvotāji apzinās, ka prettiesiski izmanto digitālo saturu, bet būtiska daļa (28%) uzskata, ka iedzīvotāji drīzāk neapzinās vai noteikti neapzinās.

Absolūtais vairākums (97%) Latvijas iedzīvotāju ir dzirdējuši jēdzienu “autortiesības” un izprot “autortiesības” jēdzienu (95%), parādot definīciju. Jāpiebilst, ka iedzīvotājiem saprotamāks ir “autortiesību” jēdziena skaidrojums, ka Latvijas Republikas teritorijā autortiesības nosaka Autortiesību likums un primārais to uzdevums ir aizsargāt autora darbu pret neatļautu lietošanu (šo atbildi atzīmēja vairākums jeb 72% iedzīvotāju). **Tikmēr ievērojami mazāk** jeb 41% iedzīvotāju atzīmēja, ka “autortiesības” ir autora tiesības noteikt, vai un kādā veidā un par kādu atlīdzību citas personas ir tiesīgas izmantot viņa radītos darbus.

Zināšanas par konkrētām rīcībām, vai tās ir tiesiskas vai prettiesiskas, ir drīzāk viduvējas. No deviņām definētajām rīcībām (sešām prettiesiskām un trīs tiesiskām) 10% iedzīvotāju precīzi spēja atpazīt visas prettiesiskās un tiesiskās rīcības. Visas sešas prettiesiskās rīcībās spēja atšifrēt 15% iedzīvotāju, bet sešas vai piecas prettiesiskās rīcības spēja atpazīt jau 39% iedzīvotāju.

Arī iedzīvotāju pašvērtējums 10 punktu skalā vidēji ir 6,4 jeb “gandrīz labi”. Aptuveni puse (51%) savu izpratni un zināšanas par to, ko nozīmē prettiesisks digitālā satura patēriņš, vērtē ar 4-7 punktiem jeb viduvēji. Tikmēr trešdaļa iedzīvotāju (32%) savu izpratni un zināšanas vērtē kā labas (8-10 punkti).

Konstatētos iedzīvotāju zināšanu un pašvērtējuma rādītājus turpmāk varēs izmantot kā sākotnējos rādītājus, lai veiktu atkārtotus mērījumus pēc informatīvajām kampaņām, ja tādas tiks plānotas, vai pēc 1- 2 gadiem.

IETEIKUMI

Informētības un prettiesiskas rīcības apzināšanās veicināšana plašākā sabiedrībā. Šis ieteikums ir izvirzīts, balstoties uz prettiesiska digitālā satura patēriņa rīcību atpazīšanas un iedzīvotāju pašvērtējuma rādītājiem. Latvijas iedzīvotājiem nereti pietrūkst skaidras un saprotamas informācijas vai norādes par to, kura digitālā satura patēriņa rīcība ir tiesiska un kura prettiesiska. Piemēram, lielākā daļa iedzīvotāju par tiesiskām rīcībām uzskata mūzikas lejupielādēšanu no *YouTube* vai digitālā satura nodošanu citiem cilvēkiem. Arī *Google* meklētājā, meklējot digitālo saturu bez maksas, vai izmantojot sociālajos tīklos ieteiktās vietnes, ne visiem un ne vienmēr ir skaidrs, vai šādā veidā piekļūstot saturam bez maksas tā ir tiesiska vai prettiesiska rīcība.

Intelektuālā darba novērtējuma skaidrošana sabiedrībā, ja šī intelektuālā darba produkts ir pieejams digitālā formā. Šis ieteikums ir izvirzīts, balstoties uz padziļinātajās intervijās paustajiem iedzīvotāju uzskatiem, ka “internetā visu var atrast par brīvu” un digitālā satura radītāji ir ieguvēji arī

no prettiesiska patēriņa, jo tādā veidā iegūst atpazīstamību un popularitāti plašākā sabiedrībā. Arī kvantitatīvajā aptaujā par autortiesību jēdziena izpratni iedzīvotāji ievērojami retāk atzīmēja, ka “autortiesības” ir autora tiesības noteikt, vai un kādā veidā un par kādu atlīdzību citas personas ir tiesīgas izmantot viņa radītos darbus.

Iedzīvotāju informēšana par tiesiskajām iespējām. Šis ieteikums ir izvirzīts, ņemot vērā iedzīvotāju motīvus piekļūt digitālajam saturam prettiesiskā veidā. Ievērojama daļa iedzīvotāju ierastā veidā prettiesiski piekļūst digitālajam saturam, iespējams, nezinot par tiesiskām alternatīvām.

Digitālā satura pieejamības veicināšana tiesiskā veidā. Šis ieteikums ir izvirzīts, ņemot vērā iedzīvotāju motīvus piekļūt digitālajam saturam prettiesiskā veidā un barjeras piekļūt digitālajam saturam tiesiskā veidā. Dati rāda, ka visbiežāk prettiesisku digitālā satura lietošanu iedzīvotāji argumentē ar augstām izmaksām, kam seko arguments, ka tiesiskā veidā saturs Latvijā nav pieejams. Nākamais svarīgākais arguments – prettiesiskā veidā saturam ir ērtāk piekļūt (tai skaitā plašs piedāvājums vienā vietnē). Būtisks arguments prettiesiskam patēriņam ir arī valodas barjera. Minētās barjeras digitālā satura tiesiskam patēriņam attiecas uz visiem pētījumā analizētajiem digitālā satura veidiem. Vienīgi katrā veidā atšķiras šo barjeru kombinācijas un prioritātes. Piemēram, datorprogrammām biežāk galvenā barjera ir augstas izmaksas. Audio un e-grāmatām biežāk svarīgākā barjera ir pieejamība Latvijā. TV un video saturam biežāk valoda un ērtums. Svarīgi apzināt iespējas, kā Latvijas patērētājiem padarīt pieejamāku digitālo saturu tiesiskā veidā – samazinot izmaksas, paplašinot pieejamo satura piedāvājumu un ērtu piekļuvi tiesiskā veidā. Digitālā satura pieejamības veicināšanai tiesiskā veidā svarīga ir nozares iesaiste – cenu politikas veidošanā, satura piedāvājuma veidošanā, valodas piedāvājumā un ērtu tehnoloģisko risinājumu ieviešanā. Padziļinātajās intervijās kā pozitīvas pieredzes piemērs prettiesiska patēriņa nomaiņai uz tiesisku digitālā satura patēriņu risinājumu vairumā gadījumu tika pieminēts *Spotify*. *Spotify* pārliecinoši izkonkurēja mūzikas meklēšanu un lejupielādēšanu prettiesiskā veidā, jo piedāvāja pieejamas izmaksas, plašu saturu un ērtu piekļuvi risinājumu. Salīdzinot prettiesiskā satura patēriņa veidus, ir izceļams arī TV un video saturs, kuru prettiesiski patērē vien 18% lietotāju. Iespējams, nozarē tam pēdējos gados ir pastiprināti pievērsta uzmanība, domāts par konkurētspēju, attīstot video un audio digitālās izplatīšanas pakalpojumus jeb OTT (*over-the-top*) platformas Latvijā.

3. PĒTĪJUMS PAR DIGITĀLĀ SATURA PRETTIESISKU PATĒRĪŅU UN TĀ RADĪTAJIEM ZAUDĒJUMIEM EKONOMIKAI

3.1. PĒTĪJUMA APRAKSTS

Lai izpētītu digitālā satura prettiesisku patēriņu un tā radītos zaudējumus valsts ekonomikai, tika veikts kombinēts pētījums trīs posmos:

- 1) Priekšizpēte, veicot 10 (desmit) tiešsaistes padziļinātās intervijas (*in-depth interviews*, IDI) ar Latvijas iedzīvotājiem vecumā 18-65 gadi, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā ir prettiesiski patērējuši digitālo saturu. Priekšizpētes mērķis bija iegūt padziļinātu informāciju par iedzīvotāju zināšanām par tiesisku un prettiesisku digitālā satura patēriņu, kā arī motivāciju prettiesiski patērēt digitālo saturu un šķēršļiem digitāla satura tiesiskai patērēšanai. Iegūtā informācija tika izmantota gan kvantitatīvā pētījuma instrumentārijā izstrādāšanai (pētījumu jautājumu un atbilžu variantu noformulēšanai, izmantojot auditorijai saprotamu terminoloģiju), gan digitālā satura patēriņa padziļinātai analīzei par auditorijas paradumiem;
- 2) Kvantitatīvais pētījums: 1800 Latvijas iedzīvotāju vecumā 18-65 gadi nacionāli reprezentatīvu aptauju, izmantojot stratificētu nejaušā gadījuma izlasi;
- 3) Pētījumu rezultātu par digitālā satura prettiesisku patēriņu analīze un radīto zaudējumu valsts ekonomikai aprēķināšana, izmantojot matemātiskās modelēšanas metodi.

Pētījuma tehniskā informācija

Pētījuma metodes:	Padziļinātās intervijas (IDI) un tiešsaistes intervijas (CAWI)
Pētījuma mērķa grupas:	<u>Kvalitatīvais</u> pētījums (IDI): Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 65 gadiem, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā ir prettiesiski patērējuši digitālo saturu (5 intervijas ar iedzīvotājiem, kuru sarunu valoda ģimenē ir latviešu valoda un 5 intervijas ar iedzīvotājiem, kuru sarunu valoda ģimenē ir krievu valoda). <u>Kvantitatīvais</u> pētījums (CAWI): Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 65 gadiem
Interviju skaits:	Kvalitatīvais pētījums: 10 padziļinātās intervijas (IDI) Kvantitatīvais pētījums: 1800 tiešsaistes intervijas (CAWI)
Pētījuma periods:	<u>Kvalitatīvais</u> pētījums (IDI): no 2025. gada 28. marta līdz 9. aprīlim <u>Kvantitatīvais</u> pētījums (CAWI): no 2025. gada 28. maija līdz 11. jūnijam

3.2. DIGITĀLĀ SATURA PRETTIESISKA PATĒRIŅA APJOMS, LIETOŠANAS PARADUMI UN IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

Absolūtais vairākums (98%) Latvijas iedzīvotāju ik dienas patērē digitālo saturu (datus, kas radīti un piegādāti digitālā formātā) – TV raidījumus, filmas, seriālus, sporta pārraides, mūziku, videospēles, datorprogrammas.

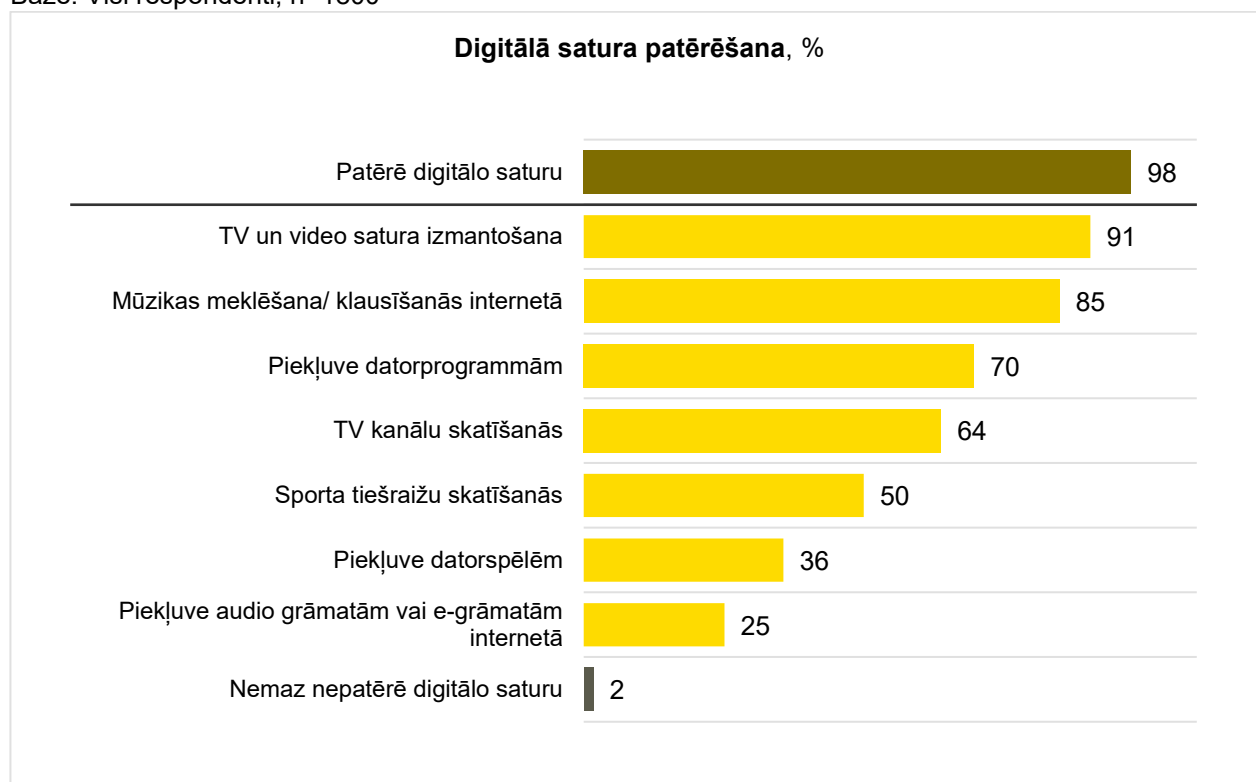
Latvijas iedzīvotāju vidū visbiežāk izmantotie digitālā satura veidi ir TV un video satura skatīšanās (91%), kā arī mūzikas meklēšana un/ vai klausīšanās (85%). Abus šos digitālā satura veidus ikdienā regulāri patērē absolūtais vairākums Latvijas iedzīvotāju. Savukārt ievērojami retāk iedzīvotāji izvēlas patērēt audio grāmatu vai e-grāmatu saturu (25%).

Grafiks nr. 1.

Digitālā satura patērēšana

(Grafikā atspoguļotas atbildes no vairākiem jautājumiem. Par katru satura veidu tika vaicāts atsevišķi, piedāvājot gan definētus atbilžu variantus, gan atvērtās atbildes iespējas)

Bāze: Visi respondenti, n=1800

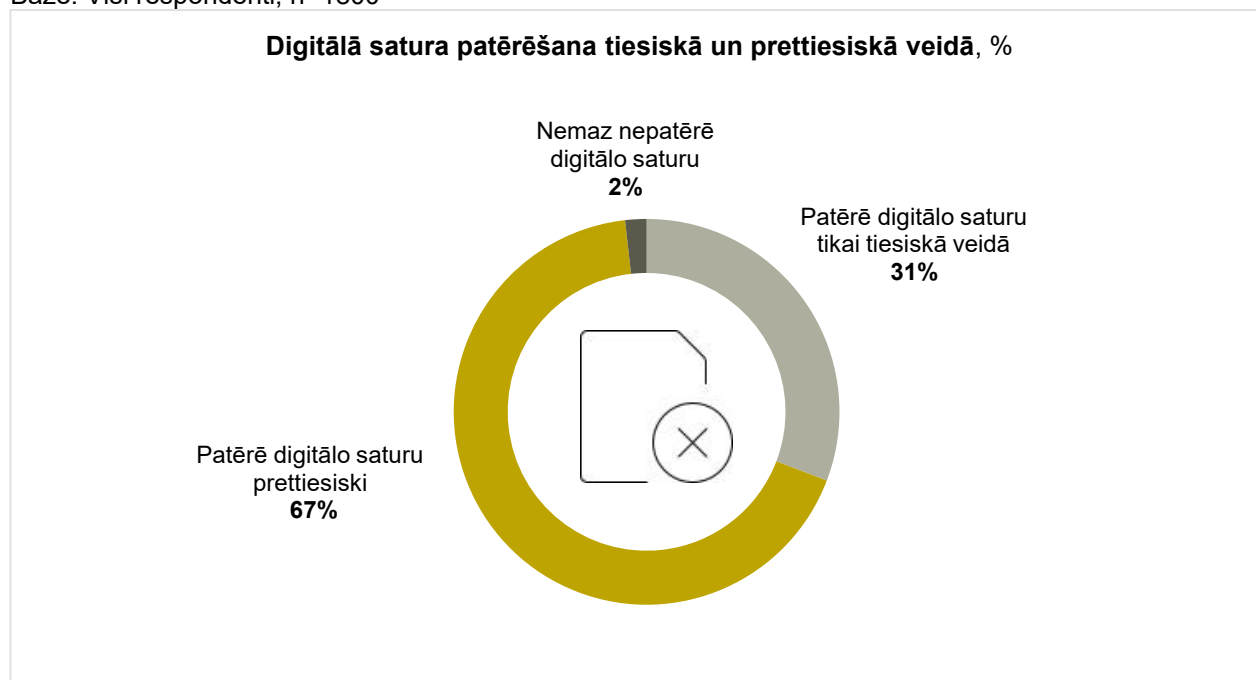
Liela daļa Latvijas iedzīvotāju (67%) digitālo saturu mēdz izmantot prettiesiskā veidā. Savukārt trešdaļa (31%) iedzīvotāju norādījuši, ka izmanto tikai un vienīgi tiesiski pieejamu saturu.

Grafiks nr. 2.

Digitālā satura patērēšana tiesiskā un prettiesiskā veidā

(Grafikā atspoguļotas atbildes no vairākiem jautājumiem. Par katru satura veidu tika vaicāts atsevišķi, piedāvājot gan definētus atbilžu variantus, gan atvērtās atbildes iespējas)

Bāze: Visi respondenti, n=1800

Prettiesiski digitālo saturu biežāk patērē gados jauni cilvēki (18-24) (76%), iedzīvotāji, kuru sarunvaloda ģimenē nav latviešu valoda (72%), kā arī Rīgā dzīvojošie (72%). Turpretī iedzīvotāji vecumā no 55 līdz 65 gadiem (38%), Vidzemes plānošanas reģionā (39%) un lauku teritorijās (36%) dzīvojošie biežāk norādījuši, ka patērē digitālo saturu tikai tiesiskā veidā.

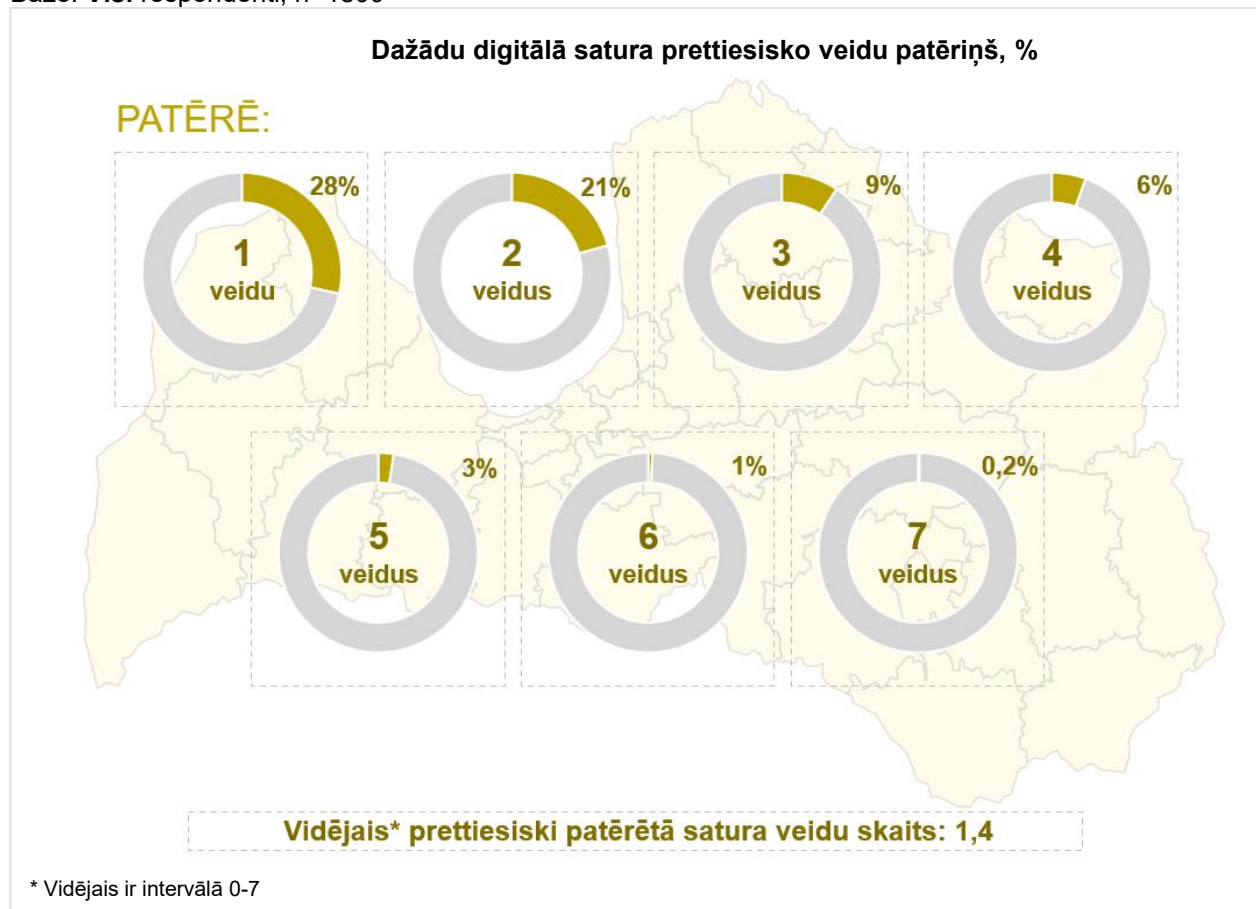
Visbiežāk prettiesiskā veidā iedzīvotāji patērē vienu vai divus digitālā satura veidus (49%). Kādu no digitālā satura veidiem prettiesiski patērēt ir raksturīgi 28% Latvijas iedzīvotāju, bet divus no digitālā satura veidiem prettiesiskā veidā ir raksturīgi patērēt 21% iedzīvotāju. Trīs no digitālā satura veidiem prettiesiski patērē 9% iedzīvotāju, bet 6% iedzīvotāju prettiesiskā veidā mēdz patērēt četrus digitālā satura veidus. Iedzīvotāju daļa, kas aktīvi patērē digitālo saturu prettiesiskā veidā (prettiesiski piekļūst pieciem un vairāk digitālā satura veidiem), ir salīdzinoši maza – 4%.

Grafiks nr. 3.

Dažādu digitālā satura prettiesisko veidu patēriņš

(Grafikā atspoguļotas atbildes no vairākiem jautājumiem. Par katru satura veidu tika vaicāts atsevišķi, piedāvājot gan definētus atbilžu variantus, gan atvērtās atbildes iespējas)

Bāze: **Visi** respondenti, n=1800

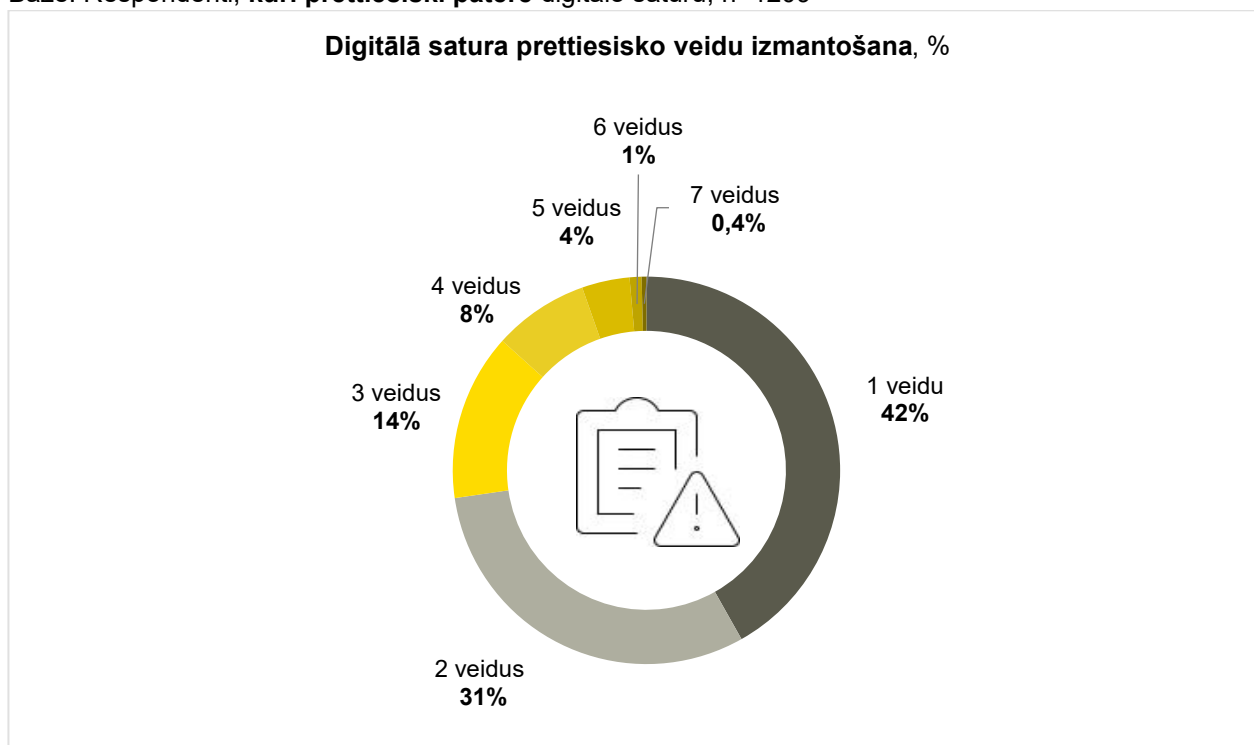
Iedzīvotāju vidū, kuri prettiesiski patērē digitālo saturu, 42% prettiesiskā veidā patērē tikai vienu digitālā satura veidu, bet aptuveni trešdaļa (31%) prettiesiski patērē divus satura veidus. Vērā ņemama iedzīvotāju daļa, kuri prettiesiski patērē digitālo saturu, patērē trīs satura veidus (14%). Mazāk populāri ir prettiesiski patērēt četrus (8%), piecus (4%) vai sešus (1%) digitālā satura veidus. Pavisam niecīgs ir prettiesiska satura patērētāju skaits, kuri izmanto visus septiņus šajā pētījumā analizētos digitālā satura veidus prettiesiski – tādu vien ir 0,4%.

Grafiks nr. 4.

Digitālā satura prettiesisko veidu izmantošana

(Grafikā atspoguļotas atbildes no vairākiem jautājumiem. Par katru satura veidu tika vaicāts atsevišķi, piedāvājot gan definētus atbilžu variantus, gan atvērtās atbildes iespējas)

Bāze: Respondenti, kuri prettiesiski patērē digitālo saturu, n=1209

Biežāk četrus un vairāk digitālā satura veidus prettiesiskā veidā patērē jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem (22%), skolēni un studenti (23%), iedzīvotāji ar vidējo izglītību (17%), mazākumtautību pārstāvji (18%) un iedzīvotāji, kuru sarunu valoda ģimenē nav latviešu (20%).

No padziļinātajās intervijās stāstītā var secināt, ka laika gaitā, pieaugot ienākumiem, mainoties interesēm un brīvā laika pavadīšanas prioritātēm, kā arī uzlabojoties tiesisko veidu piedāvājumam, var samazināties prettiesiski izmantoto satura veidu skaits.

“Tad, kad es biju students, man likās, ka visi lieto šo pirātisko saturu, tad, kad sāku pelnīt un varēju atļauties nevis lietot pirātisko, bet nopirkt, tad man šķiet diezgan maz (lieto).”

“Ir bijis mirklis dzīvē, kad likās, ka videospēlītes ir interesantākas par dzīvi. Tas arī bija tas mirklis, kad vairāk iepazinos ar šiem melnajiem ‘saitiem’ (vietnēm), jo viņus arī meklēju. (..) Draudzene bija parādījusies. Dzīves intereses sāka mainīties, sāka mūzika vairāk interesēt.”

“Mūziku varēja dabūt caur visādiem torrentiem vai vēl kādiem rīkiem, lejupielādēt un tad klausīties. Parādoties kaut vai Spotify, maksāju 9 eiro mēnesī - tā nav liela maksa, tu vari piekļūt jebkurai mūzikai un klausīties bez ierobežojuma. Esmu gatavs maksāt, un neapgrūtināšu sevi ar mūzikas meklēšanu.”

Prettiesiskā veidā visbiežāk Latvijas iedzīvotāji patērē sporta tiešraižu saturu (31%), mūziku (26%) un datorprogrammas (24%).

Grafiks nr. 5.

Digitālā satura izmantošana pa konkrētiem satura veidiem

(Grafikā atspoguļotas atbildes no vairākiem jautājumiem. Par katru satura veidu tika vaicāts atsevišķi, piedāvājot gan definētus atbilstu variantus, gan atvērtās atbildes iespējas)

Bāze: Visi respondenti, n=1800

TV un video satura izmantošana

Populārākais digitālā satura veids Latvijas iedzīvotāju vidū ir TV un video saturs – to izmanto 91% iedzīvotāju.

16% Latvijas iedzīvotāju šāda veida saturu patērē prettiesiski. No TV un video satura lietotājiem tie ir 18%, kas ir uzskatāms par zemu prettiesiskā satura lietošanas rādītāju.

Biežāk nekā citi TV un video saturu prettiesiski skatās jaunieši vecumā 18-24 gadi (26%), skolēni un studenti (28%), mazākumtautību pārstāvji (25%), iedzīvotāji, kuru sarunvaloda ģimenē nav latviešu (27%), informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē strādājošie (25%) un Rīgā dzīvojošie (24%).

Padziļinātajās intervijās iedzīvotāji uzsvēra vairākus aspektus un to kombinācijas, kas veicina patērēt TV un video saturu prettiesiskā veidā, piemēram, satura pieejamība, izmaksas, pieejamības ātrums un ērtums.

"Lai es viena seriāla dēļ tagad abonētu kaut kādu servisu Amerikā, kur ir šis seriāls. Viņš nav Netflix, viņš nav HBO."

"Ja filma ir nupat iznākusi kinoteātrī, visas filmas neaiziesi noskatīties, pa televīziju viņas nerāda, nomā viņas nav, tad, lai es noskatītos, lai es esmu lietas kursā (izmanto prettiesisku veidu)."

"Man patīk seriāli, man ir atkarība bišķiņ (nedaudz), tie ir tie seriāli, kas neiet Tet. (..) Jo mums tiešām ir Tet, Go3, it kā liekas, ka saturs ir plašs, bet tas ātrums, cik ātri nonāk kāds seriāls tur, ko cita pasaule jau ir 2-3 sezonas noskatījusies."

Mūzikas meklēšana/ klausīšanās internetā

Mūzikas saturs, tā meklēšana/ klausīšanās internetā, Latvijas iedzīvotāju vidū ir otrs biežāk patērētais digitālā satura veids (85%).

Šī digitālā satura prettiesisks patēriņš iedzīvotāju vidū ir augsts (26%). No mūzikas lietotājiem tie ir 31%.

Prettiesiski mūzikas saturu digitāli biežāk patērē iedzīvotāji vecumā no 35 līdz 44 gadiem (31%), Latgales plānošanas reģionā dzīvojošie (37%), valsts pārvaldē un aizsardzībā strādājošie (36%), kā arī iedzīvotāji ar zemākiem ienākumiem – ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē līdz 500 eiro (35%).

Jāņem vērā, ka kopējā rādītājā ir iekļauti arī tie, kuri prettiesiskā veidā ir veikuši tikai mūzikas lejupielādi no bezmaksas *YouTube*, bet citus prettiesiskos mūzikas lietošanas veidus neizmanto – tādu ir 19%.

No padziļinātajās intervijās stāstītā var spriest, ka iedzīvotāju ieradumi patērēt mūziku, tai skaitā prettiesiskā veidā, ir ļoti atšķirīgi. Ir iedzīvotāji, kuri mūziku ikdienā klausās reti. Ir tādi, kuri mūziku patērē, bet pēdējos gados, kad ir attīstīti tiesiski piekļuves veidi mūzikai (piem., *Spotify* platforma), nemaz/ tik pat kā nemaz nepieklūst vairs mūzikai prettiesiskā veidā. Tīkmēr ir arī tādi, kuriem mūzika ir aizraušanās un kuriem “nepietiek ar *Spotify*”, bet ir vēlme piekļūt specifiska žanra mūzikai vai mūzikai lielākos apjomos, līdz ar to ērtāk un izdevīgāk ir piekļūt mūzikai prettiesiskā veidā.

“SoundCloud ir 100% legāls, bet prettiesiskie ir diezgan daudz. Bet daudzi, kas izmantoti gadiem, ir aizslēgti. (..) Ir viena aplikācija, kura ir daļēji nobloķēta, ja agrāk varēja veselu mapīti nolādēt, tad tagad pa vienai dziesmai tikai. (..) Es savā uzskatījumā jau daru savu darbu, ka es maksāju par Spotify. (..) Kāpēc cilvēki ‘pirāto’ (prettiesiski patērē saturu)... (..) Noteiktos žanros mūziku klausās, piemēram, ‘underground’ mūzika. Ļoti daudz dziesmas tiek izlaistas ‘zem radara’ vai arī netiek izlaistas (..) tagad tiešām ir grūti atrast kādu lietotni, kur var nolādēt mūziku labākajā kvalitātē. Es teiktu pēdējos 3 mēnešus ir ļoti izjūtams, ka paliek grūtāk.”

“Pa lielam ir tā, ka, ja gribu ko paklausīties, tad uzlieku YouTube. Bet nav tā, ka daudz klausos. Man ir arī pāris albumi, kas ir lejupielādēti (prettiesiskā veidā), tie stāv telefonā, bet gadiem jau tur ir. Neko jaunu nelejupielādēju.”

“ (Tagad lieto) interneta radio un Spotify. (..) Agrāk (prettiesiskā veidā)(..) Jo, pat ja lejupielādējat tūkstoš dziesmu un tās visas patīk, bet tad tās apnīk, un tu lejupielādē kaut ko jaunu, bet to dziesmu filtrēšana un dzēšana, kas jums nepatīk, aizņem daudz laika. Un kaut kā vairs negribās to visu darīt. Bet, kad ej uz Spotify, tu jau izvēlies, ko gribi klausīties, bet radio pats visu laiku maina (dziesmas).” (tulkots no krievu valodas)

Piekļuve datorprogrammām

70% Latvijas iedzīvotāju norāda, ka piekļūst datorprogrammām.

24% iedzīvotāju datorprogrammām mēdz piekļūt prettiesiski. No datorprogrammu lietotājiem tie ir 35% jeb aptuveni viena trešā daļa.

Kopumā datorprogrammas biežāk izmanto iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 34 gadiem (76%), iedzīvotāji ar augstāko izglītību (75%), Rīgā dzīvojošie (74%), vadītāji un augstākā līmeņa speciālisti (75%), pakalpojumu jomā strādājošie (76%), īpaši informācijas un komunikācijas jomā strādājošie (82%), kā arī iedzīvotāji ar vidēji augstākiem ģimenes ienākumiem uz vienu cilvēku (virs 1000 eiro – 78%).

Savukārt starp iedzīvotāju grupām, kuri prettiesiski piekļūst datorprogrammām, nav novērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības.

Padziļinātajās intervijās iedzīvotāji atzina, ka ir vairāki iemesli, kāpēc prettiesiska piekļuve datorprogrammām pēdējos gados zaudē aktualitāti. Piemēram, nepieciešamās programmas tiek

nodrošinātas darba devēja piešķirtajā ierīcē vai nepieciešamās programmas ir pieejamas jau iegādātajā ierīcē.

“Tagad jau ir tā ar ‘ofisu’ (MS Office), darba vietā atļauj 5 vai 6 ierīcēs ielogoties ar savu darba e-pastu un paroli. Līdz ar to nav nepieciešams pirkt licenci. (...) Kādreiz, atzīstos, protams. Microsoft ir ļoti dārgs, tāpēc kādreiz lejupielādēju.”

“Es samaksāju par datoru, kuram jau bija oficiālais Windows. Agrāk, kad to (programmatūru) bija grūti dabūt, tad kaut kur to lejupielādēju un instalēju pats, un tās bija pirātiskas versijas.” (tulkots no krievu valodas)

Tai pat laikā intervijās aptaujātie zināja stāstīt, ka interese iegūt kādu programmatūru prettiesiskā veidā joprojām ir aktuāla.

“Parasti palūdz palīdzēt. Nevienš negrib maksāt ne par Windows, ne par Office. Tagad jaunu datoru nopērkot viss jau ir bieži iekļauts, bet ne vienmēr, tad aicina palīgos (...) Viņš ir pārbaudīts un vairākas reizes likts un nekas tāds slikts nav bijis. Citiem draugiem arī likts.”

“Aplikāciju lejupielādēšanai man nav nekādu īpašo ‘saitu’, man pārsvarā ir cilvēki, kuri paši ir to darījuši, kur ir paši programmētāji, kuri var saprogramēt man to licenci, es viņiem iedodu par to naudu.”

TV kanālu skatīšanās

Aptuveni divas trešdaļas Latvijas iedzīvotāju (64%) skatās TV kanālus. Kopumā biežāk nekā citi TV kanālus skatās vīrieši (70%), iedzīvotāji vecumā no 45 līdz 65 gadiem (72%), pensionāri (74%), latvieši (76%).

9% iedzīvotāju skatās TV kanālus prettiesiskos veidos. No TV kanālu skatītājiem tie ir 14%, kas ir uzskatāms par zemu prettiesiskā satura lietošanas rādītāju.

Biežāk prettiesiski TV kanālus skatās iedzīvotāji, kuru sarunvaloda ģimenē nav latviešu (17%), iedzīvotāji vecumā no 45 līdz 54 gadiem (13%), strādnieki (14%), Latgales plānošanas reģionā (15%) un citās pilsētās (ne Rīgā) dzīvojošie (12%), kā arī iedzīvotāji, kuru ikmēneša ienākumi ģimenē uz vienu cilvēku nepārsniedz 500 eiro (14%).

Iedzīvotāji, kuru sarunu valoda ģimenē ir krievu, padziļinātajās intervijās stāstīja, ka Krievijas TV kanāli, kurus Latvijā ir aizliegts izplatīt, viņus interesē un saista. Krievijas TV kanālos rādītais saturs ir būtiska izklaides un kultūras daļa, no kuras grūti atteikties vai aizvietot ar kaut ko citu.

“TNT ir daudz dažādu jaunu seriālu, un NTV ir daudz smieklīgu un interesantu seriālu. It kā mēs nevaram skatīties šos kanālus, bet galu galā seriāli paši par sevi nav kanāli. Es gribu skatīties kaut ko humoristiskāku, jo mūsu dzīve ir skumja, tāpēc es skatos šādus seriālus vai komēdijas. Manai sievai patīk šausmu filmas, lai uz to fona mūsu dzīve nešķistu tik biedējoša.” (tulkots no krievu valodas)

Sporta tiešraižu skatīšanās

Sporta tiešraides mēdz skatīties puse Latvijas iedzīvotāju (50%). Biežāk šādu saturu patērē vīrieši (59%), jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem (60%), latvieši (59%) un iedzīvotāji ar augstiem ikmēneša ienākumiem – vairāk nekā 1501 eiro (59%).

Sporta tiešraižu saturs ir visvairāk prettiesiski patērētais satura veids Latvijas iedzīvotāju vidū – to prettiesiski mēdz skatīties 31% iedzīvotāju. No sporta pārraižu skatītājiem tie ir 62%, kas ir vairāk nekā puse un uzskatāms par salīdzinoši augstu prettiesiskā satura lietošanas rādītāju.

Līdzīgi kā kopējā sporta tiešraižu skatītāju grupā, arī prettiesiski sporta tiešraides biežāk skatās vīrieši (36%) un jaunieši vecumā 18-24 gadi (45%). Vēl prettiesiskā veidā sporta tiešraides biežāk raksturīgi skatīties ir Rīgā dzīvojošajiem (35%).

Piekļuve datorspēlēm

Aptuveni trešdaļa Latvijas iedzīvotāju (36%) izmanto datorspēles. Biežāk nekā citi šo satura veidu patērē vīrieši (41%) un jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem (55%).

15% Latvijas iedzīvotāju datorspēles patērē prettiesiskā veidā. No datorspēļu lietotājiem tie ir 43%, kas ir liecina par vidēji spēcīgu ieradumu datorspēļu lietotāju vidū izmantot prettiesiskā veidā iegūtas datorspēles.

Prettiesiski datorspēles biežāk nekā citi spēlē vīrieši (19%), jaunieši vecumā 18-24 gadi (32%) un iedzīvotāji, kuriem nav personīgo ienākumu (28%) vai arī šie ienākumi nepārsniedz 500 eiro mēnesī (22%).

“Populārākās spēles pasaulē, man liekas, tieši ir bezmaksas. Ja grib ‘multiplayer’ (vairāki spēlētāji), tad tādas ir pieejamas un es dažas arī spēlēju ik pa laikam, bet tās, kuras ir vienam jāspēlē, tās arī vienmēr ir atrodamas (prettiesiskā veidā).”

Stāstot par pieredzi ar prettiesisku piekļuvi datorspēlēm, daļa padziļināto interviju dalībnieku pieminēja barjeras, piemēram, bailes no datorvīrusiem un ierobežojumus prettiesiskā veidā piekļūt maksas datorspēlēm.

“Ja tu sāc domāt, kā būs pirātiski ‘kačāt’ (lejupielādēt) to spēli, jo tu nezini, kas ir veidojis šo failu. Kā viņš viņu ir salauzis to spēli un ko viņš tajā ir iekļāvis. Labāk samaksāt 5-10 eiro un pēc tam netērēt nedēļu tīrot savu datoru. Protams, labāk samaksāšu.”

Arī tiesisko piekļuves veidu pieaugums veicina atteikties no prettiesiskiem veidiem.

“Pirms 10 gadiem ļoti daudzi visas spēles vienkārši paņēma Torrent – lejupielādēja un spēlēja; reti kurš pirka. Vēlāk, jau parādoties tam pašam ‘stīmam’ (Steam), Windows platformai, kur var viegli Windows spēles iegādāties un uzinstalēt.”

“Un tur es esmu visus abonementus pircis legāli, jo nav īsti iespēja darīt nelegāli, jo Playstation tev atņem iespēju spēlēt ar citiem cilvēkiem.”

Piekļuve audio grāmatām vai e-grāmatām internetā

Retāk patērētais digitālā satura veids iedzīvotāju vidū ir audio grāmatu vai e-grāmatu lasīšana/klausīšanās (25%). Biežāk nekā citi šādu digitālo saturu patērē sievietes (29%), jaunieši vecumā 18-24 gadi (33%) un iedzīvotāji, kuru sarunvaloda ģimenē nav latviešu valoda (32%).

E-grāmatas vai audio grāmatas prettiesiski lasa/klausās 16% iedzīvotāju – biežāk tie ir jaunieši vecumā 18-24 gadi (22%), Rīgā dzīvojošie (20%) un mazākumtautību pārstāvji (25%).

Analizējot šos datus e-grāmatu un audio grāmatu lasītāju vidū, 64% no tiem jeb vairāk nekā puse izmanto prettiesiskā veidā iegūtu šāda veida digitālo saturu, kas uzskatāms par augstu rādītāju.

“Tad, kad man parādās vēlme lasīt, tad es ieeju tajā mājaslapā un sameklēju pēc autora vai žanra kaut kādas vairākas grāmatas, viņas ‘nokačāju’ (lejupielādēju). (..) es mēģināju dabūt to legāli, bet atduros pret to, ka tā grāmata nepamatoti daudz maksā. (..) Es esmu skatījies e-bibliotēkā, mani neuzrunāja tas, ka tur ir jāstāv rindā uz to grāmatu.”

“Sākumā es lasīju visu, bet man caur ekrānu nepatika, tādēļ sāku audio grāmatas klausīties. (..) Plus ir, ka var ‘multitāskot’ (darīt vairākas lietas vienlaicīgi), kamēr klausies. (..) Jā, tās arī lejupielādēju caur torrentiem, bet citā adresē.”

TV un video saturs ir visvairāk patērētais digitālā satura veids Latvijas iedzīvotāju vidū un nozīmīga iedzīvotāju daļa (16%) to patērē prettiesiskā veidā (skatīt 5. grafiku). Lielai daļai iedzīvotāju, kuri TV un video saturu patērē prettiesiski (51%), tas ir ikdienas ieradums – 24% to dara katru dienu un 27% vairākas reizes nedēļā. 18% norāda, ka šādu saturu prettiesiskā veidā patērē aptuveni reizi nedēļā,

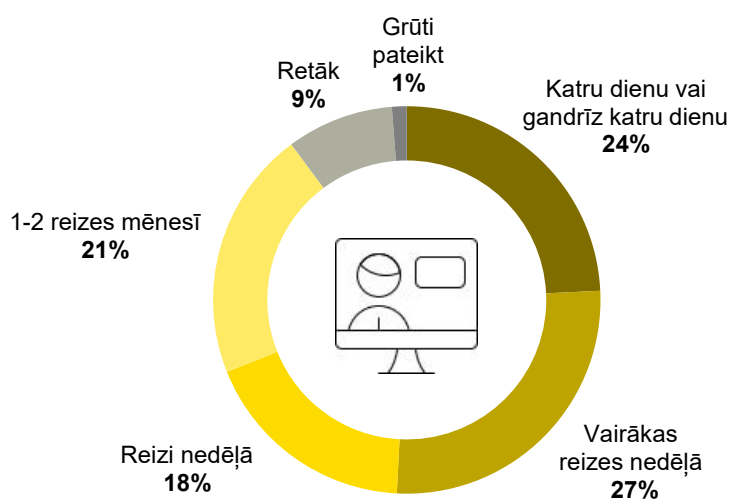
savukārt 21% iedzīvotāju – vienu līdz divas reizes mēnesī. Vien neliela iedzīvotāju daļa (9%), kas patērē TV un video saturu prettiesiskā veidā, to dara retāk nekā reizi mēnesī.

Grafiks nr. 6.

Q1.1. Aptuveni CIK BIEŽI pēdējā gada laikā Jūs esat IZMANTOJIS/-USI šo TV pieslēguma veidu/ interneta vietni?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus TV pieslēguma veidus vai video skatīšanās iespējas internetā (grafikā nav iekļauti sporta tiešraīžu skatītāji prettiesiskā veidā, jo tie tiek analizēti atsevišķi (skatīt 7.grafiku), kā arī nav iekļauti tie, kuri skatās TV kanālus, kurus Latvijā ir aizliegts izplatīt), n=285

Prettiesisko TV un video satura skatīšanās veidu izmantošanas biežums, %

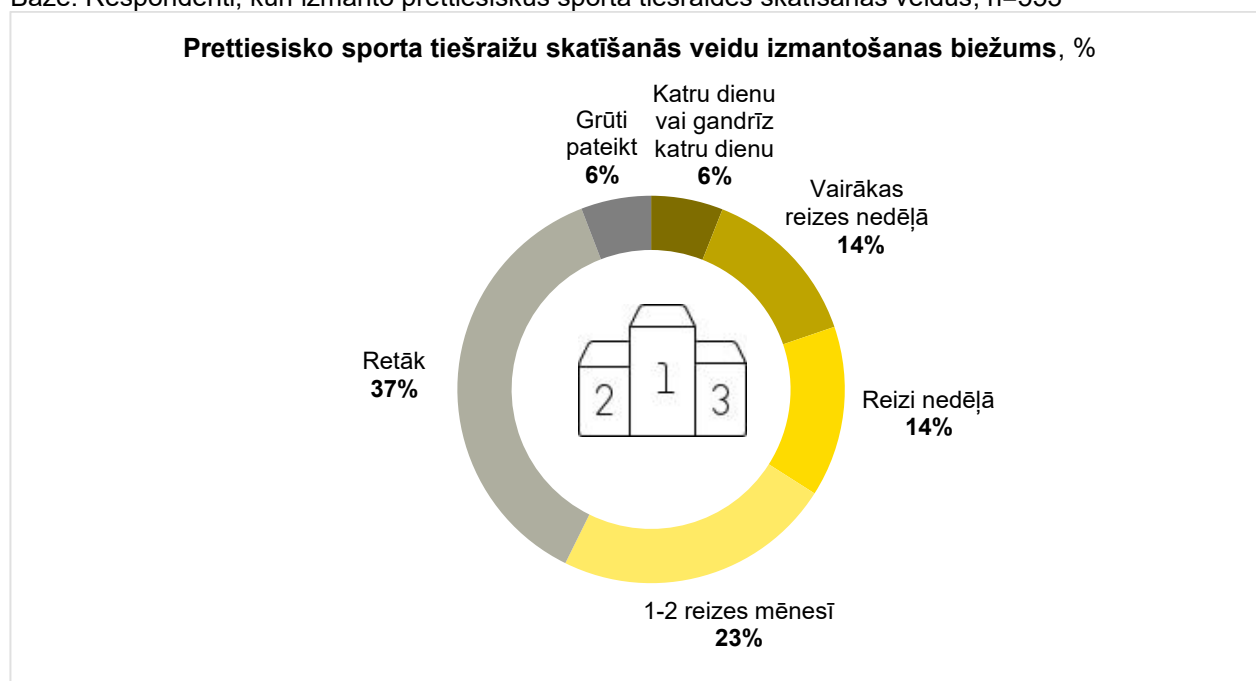

Sporta tiešraižu skatīšanās ir iecienīts brīvā laika pavadīšanas veids Latvijā. Vienlaikus šis digitālais saturs Latvijas iedzīvotāju vidū biežāk nekā citi digitālā satura veidi tiek patērēts prettiesiskā veidā (31%, skatīt 5. grafiku). Vairāk nekā trešdaļa (37%) iedzīvotāju, kuri patērē sporta tiešraižu saturu prettiesiskā veidā, to skatās retāk nekā reizi mēnesī. 23% iedzīvotāju, kuri prettiesiskā veidā skatās sporta tiešraides, to dara vienu līdz divas reizes mēnesī. Tikmēr reizi nedēļā vai vairākas reizes nedēļā sporta tiešraides skatās 14% iedzīvotāju, kuri patērē sporta tiešraižu saturu prettiesiski. Prettiesiska sporta pārraižu skatīšanās regulāri nav plaši izplatīta – vien pavisam neliela daļa (6%) pārraides skatās katru vai gandrīz katru dienu. Zemo skatīšanās regularitāti var skaidrot ar sporta tiešraižu sezonālo raksturu – lielāku sporta notikumu norisi neregulāri vai periodiski.

Grafiks nr. 7.

Q1.2. Aptuveni CIK BIEŽI Jūs skatāties SPORTA TIEŠRAIDES?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus sporta tiešraides skatīšanās veidus, n=553

Retāk nekā reizi mēnesī sporta tiešraižu skatīšanās prettiesiskā veidā raksturīga sievietēm (49%) un iedzīvotājiem vecumā no 25 līdz 34 gadiem (49%).

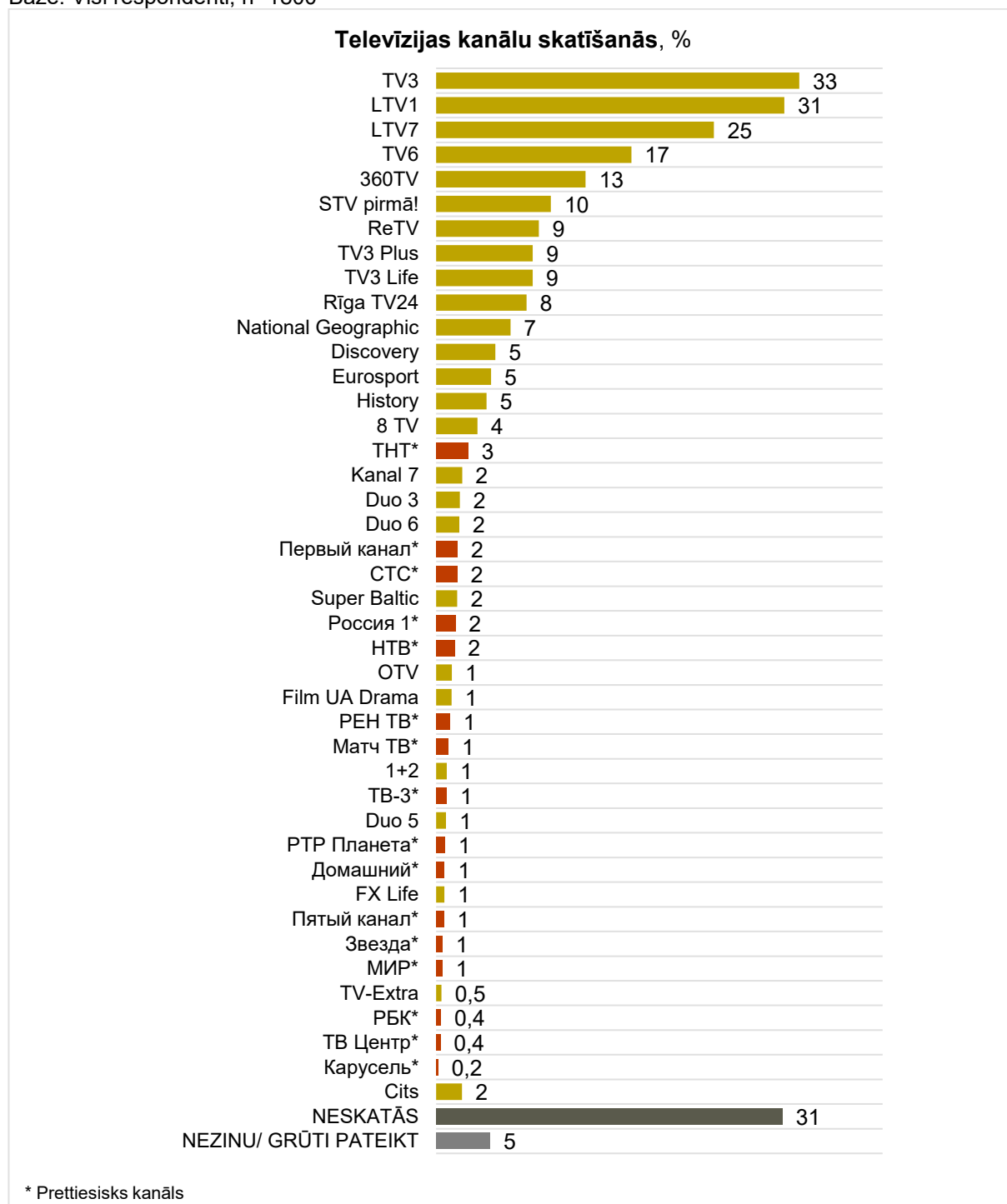
TV kanāli, kurus Latvijā ir aizliegts izplatīt, kopumā tiek patērēti salīdzinoši retāk, nekā citi prettiesiskie digitālā satura veidi (9%, skatīt 5. grafiku). Populārākie no tiem ir *THT, Первый канал, CTC, НТВ, Россия 1*.

Būtiskākās atšķirības starp prettiesisku un tiesisku televīzijas kanālu patērētājiem iezīmējas tieši sadalījumā pēc tautības. Mazākumtautību pārstāvji ievērojami biežāk (16%) nekā latvieši (5%) mēdz patērēt prettiesisku televīzijas kanālu saturu. Prettiesiskus TV kanālus raksturīgi patērēt arī iedzīvotājiem ar zemiem ģimenes ienākumiem – līdz 500 eiro uz vienu cilvēku (14%), Latgales plānošanas reģionā dzīvojošajiem (15%) un iedzīvotājiem vecumā no 45 līdz 54 gadiem (13%).

Grafiks nr. 8.

Q1.3. Kurus televīzijas kanālus Jūs skatāties vismaz reizi nedēļā?

Bāze: Visi respondenti, n=1800

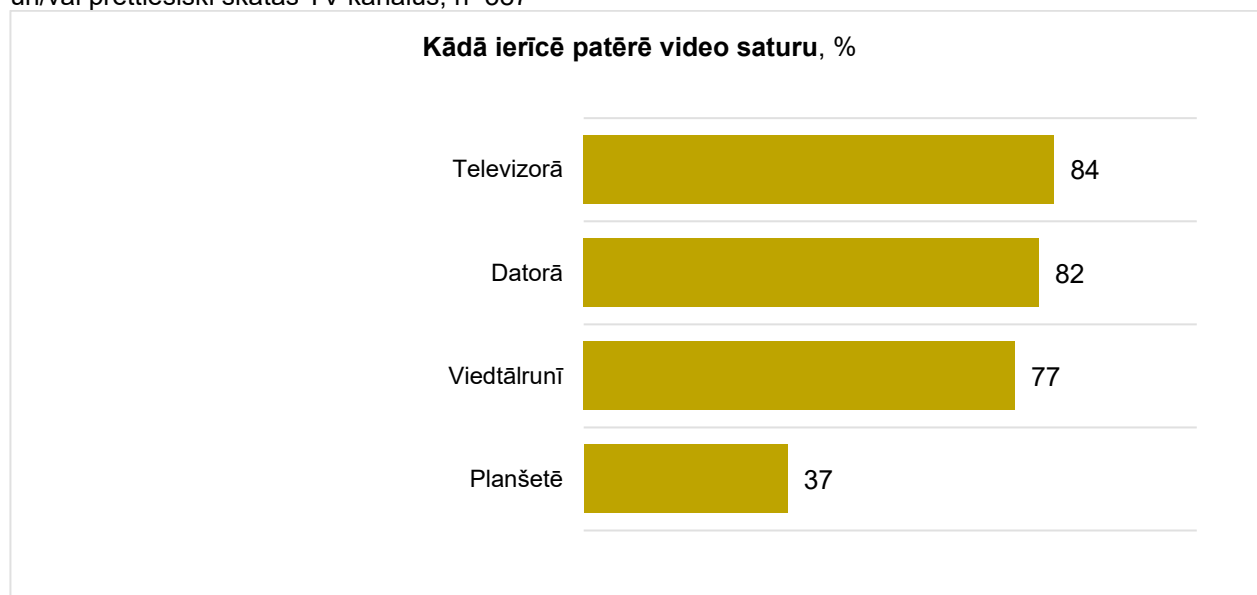
Iedzīvotāji, kuri prettiesiski skatās TV un video saturu (t.sk. sporta pārraides), visbiežāk to dara televizorā (84%) vai datorā (82%). Šo iedzīvotāju vidū ir arī salīdzinoši augsta viedtālrunu lietošana (77%). Retāk iedzīvotāji, kuri prettiesiskā veidā patērē TV un video saturu, izmanto planšeti, lai skatītos šo saturu (37%).

Grafiks nr. 9.

Q1.4. Kurā no ierīcēm Jūs SKATĀTĪES VIDEO saturu (piemēram, TV kanālus, filmas, seriālus, sportu)?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus TV pieslēguma veidus vai video skatīšanās iespējas internetā un/vai prettiesiski skatās TV kanālus, n=387

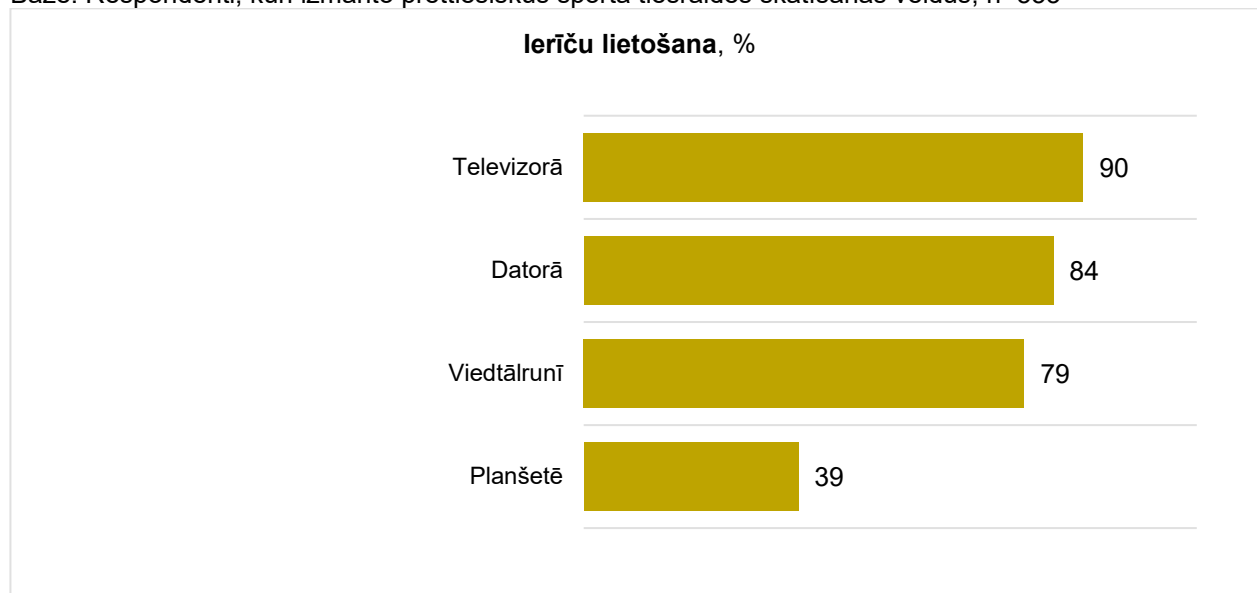

Iedzīvotāji, kuri prettiesiskā veidā skatās sporta tiešraides, līdzīgi kā citi TV un video satura patērētāji prettiesiskā veidā visbiežāk TV un video saturu skatās televizorā (90%), nedaudz retāk datorā (84%) vai viedtālrunī (79%). Salīdzinoši retāk TV un video saturs tiek vērots planšetē (39%).

Grafiks nr. 10.

Q1.4. Kurā no ierīcēm Jūs SKATĀTIES VIDEO saturu (piemēram, TV kanālus, filmas, seriālus, sportu)?
Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus sporta tiešraides skatīšanās veidus, n=553

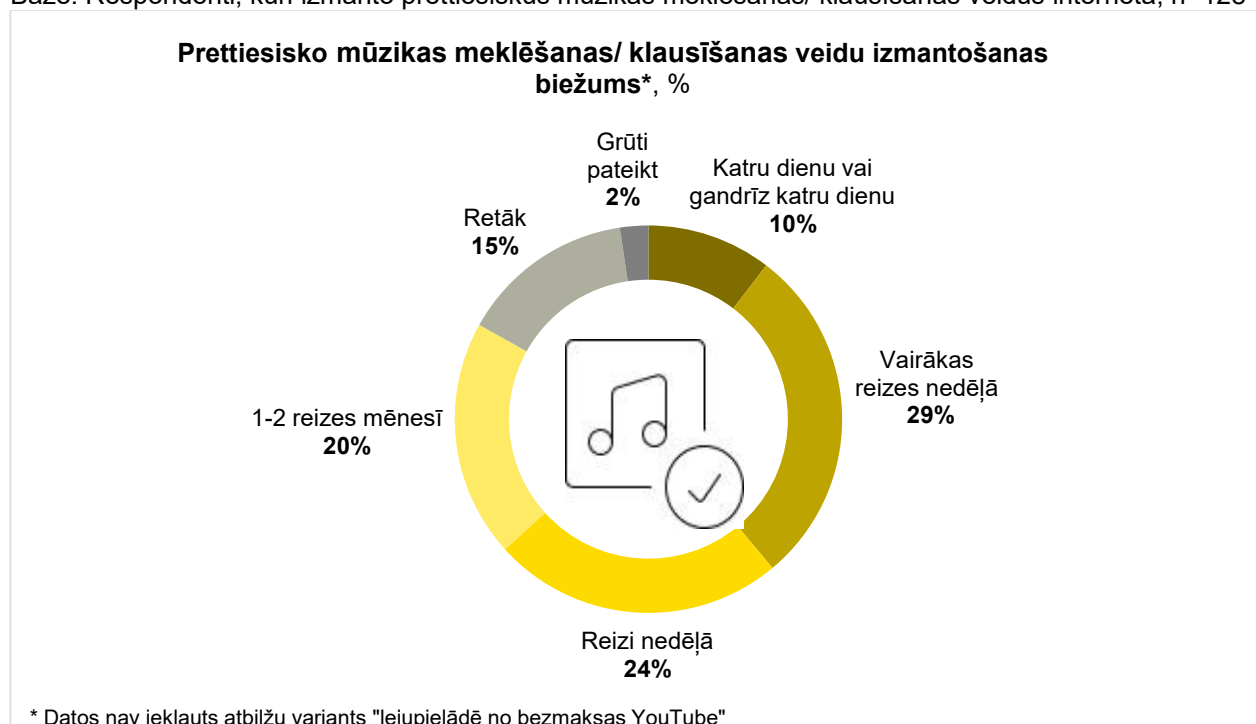

Iedzīvotāju vidū prettiesisks mūzikas satura digitālais patēriņš ir salīdzinoši augsts (26%, skatīt 5. grafiku). Regularitāte, ar kādu Latvijas iedzīvotāji mēdz patērēt mūziku prettiesiskos veidos, ir atšķirīga. 29% klausītāju, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas meklēšanas vai klausīšanās veidus internetā, atzinuši, ka to dara vairākas reizes nedēļā, bet 24% – reizi nedēļā. Iedzīvotāju īpatsvars, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas klausīšanās veidus internetā katru vai gandrīz katru dienu, ir salīdzinoši neliels (10%).

Grafiks nr. 11.

Q2.1. Aptuveni CIK BIEŽI pēdējā gada laikā Jūs esat IZMANTOJIS/-USI šo piekļuves veidu MŪZIKAI?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas meklēšanas/ klausīšanās veidus internetā, n=128

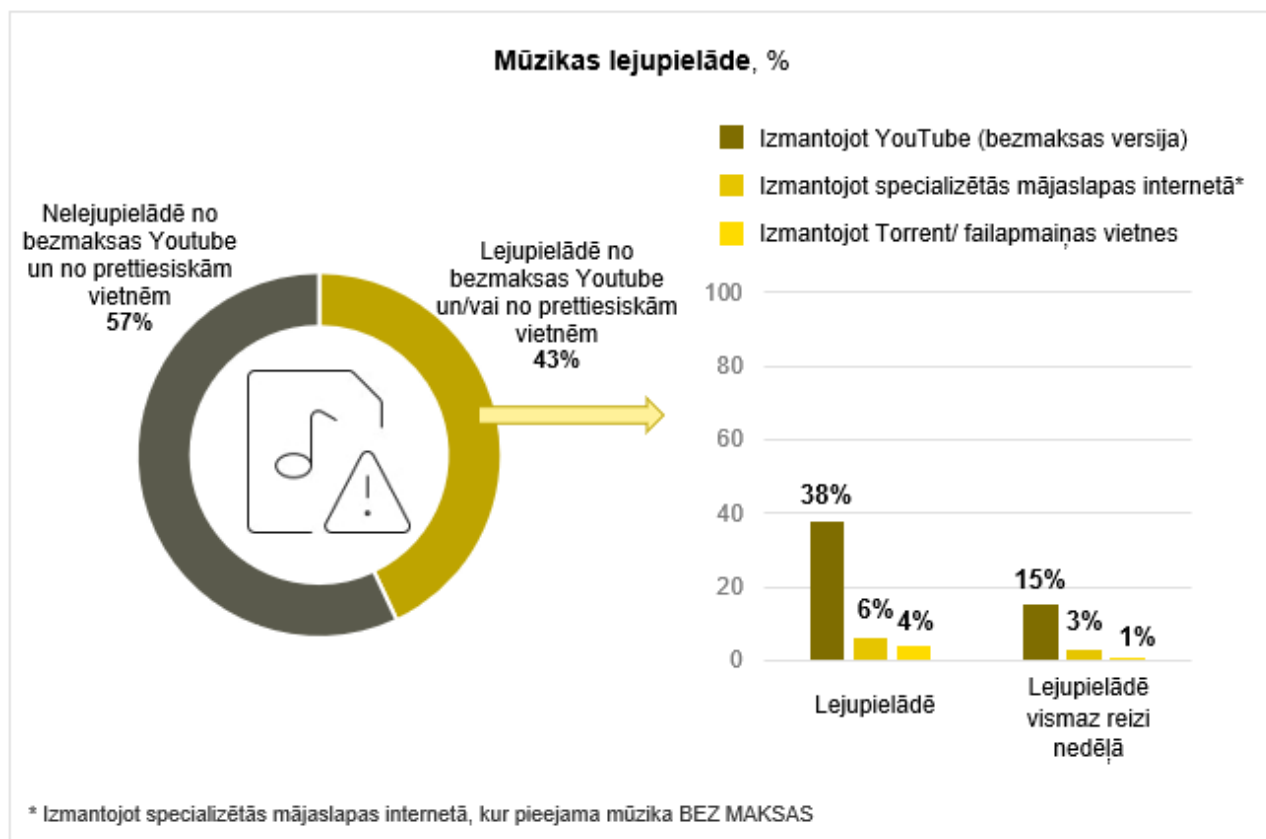
Analizējot prettiesisku digitālo mūzikas satura patēriņu, būtiskas atšķirības dažādās iedzīvotāju demogrāfiskajās grupās nav novērojamas.

Vairāk nekā puse (57%) Latvijas iedzīvotāju, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas meklēšanas/ klausīšanās veidus internetā vai bezmaksas *YouTube*, nemēdz lejupielādēt mūziku no bezmaksas *YouTube* vai tām interneta vietnēm, kurām piekļūst prettiesiskā veidā. Savukārt 43% atzīst, ka lejupielādē mūziku no bezmaksas *YouTube* vai prettiesiskām vietnēm. Šo prettiesisko lejupielādētāju vidū biežāk lejupielāde notiek, izmantojot *YouTube* bezmaksas versiju (38%). Vien 6% izmanto specializētās mājaslapas internetā, bet vēl mazāk – 4%, izmanto *Torrent* vai citas failu apmaiņas vietnes. Biežāk (vismaz reizi nedēļā) prettiesiskām lejupielādēm tiek izmantota *YouTube* bezmaksas versija (15%), ievērojami retāk – izmantojot specializētās mājaslapas internetā (3%) vai izmantojot *Torrent* vai citas failu apmaiņas vietnes (1%).

Grafiks nr. 12.

Q2.2. Aptuveni CIK BIEŽI Jūs LEJUPIELĀDĒJAT mūziku?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas meklēšanas/ klausīšanās veidus internetā un/vai bezmaksas *YouTube*, n=1042

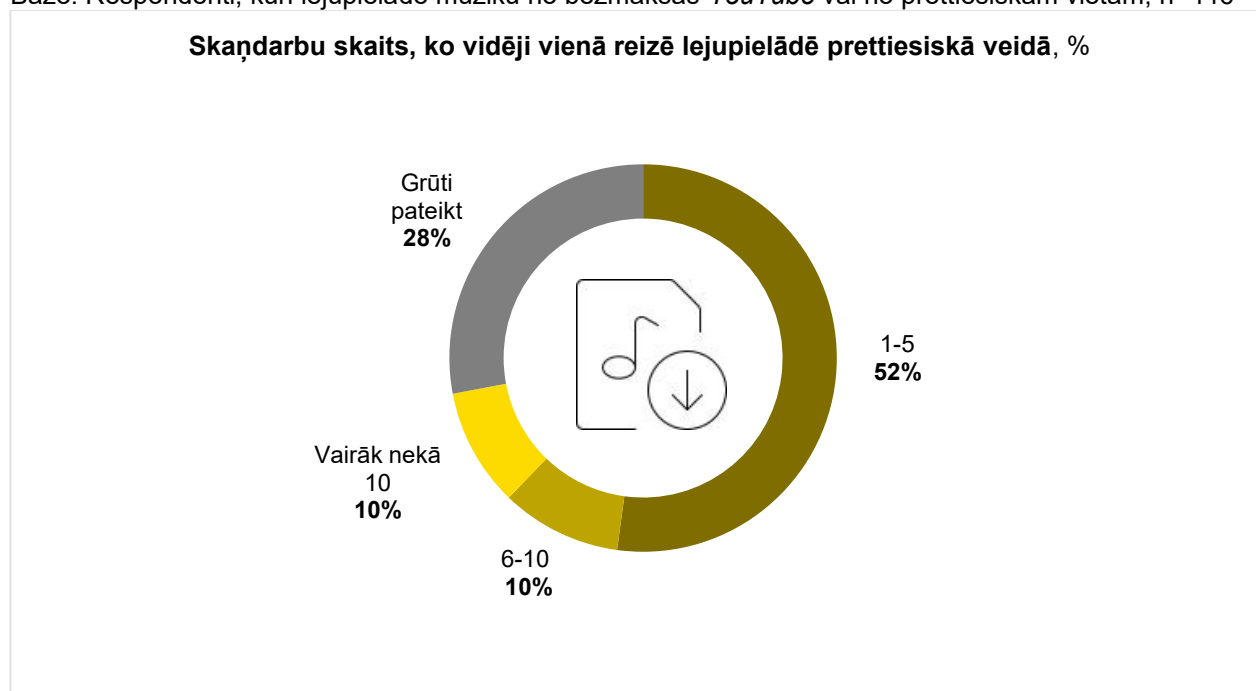

Aptuveni puse (52%) iedzīvotāju, kuri lejupielādē mūziku no bezmaksas *YouTube* vai citām prettiesiskām vietām, vienā reizē lejupielādē vienu līdz piecus skaņdarbus. Savukārt ievērojamai daļai (28%) ir grūti pateikt aptuveno lejupielāžu skaitu vienā reizē, kas var liecināt par neregularitāti šādas darbības veikšanā, vai arī biežām lejupielādēto dziesmu skaita izmaiņām. Vien neliela daļa – 10% iedzīvotāju, kuri lejupielādē mūziku prettiesiskos veidos, vienā reizē lejupielādē vairāk nekā 10 skaņdarbus. Tik pat (10%) daudz iedzīvotāju arī parasti lejupielādē sešas līdz desmit dziesmas.

Grafiks nr. 13.

Q2.3. Aptuveni CIK dziesmas/ skaņdarbus Jūs vidēji vienā reizē LEJUPLĀDĒJAT?

Bāze: Respondenti, kuri lejupielādē mūziku no bezmaksas *YouTube* vai no prettiesiskām vietām, n=446

Iedzīvotāji, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas meklēšanas/ klausīšanās veidus internetā vai lejupielādē no bezmaksas *YouTube*, visbiežāk šo darbību veikšanai izmanto viedtālruni (79%) un datoru (76%). Salīdzinoši retāk šim mērķim tiek izmantots televizors (47%) vai planšete (33%).

Grafiks nr. 14.

Q2.4. Kurā no ierīcēm Jūs internetā KLAUSĀTIES vai LEJUPLĀDĒJAT MŪZIKU?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas meklēšanas/ klausīšanas veidus internetā un/vai lejupielādē no bezmaksas *YouTube*, n=474

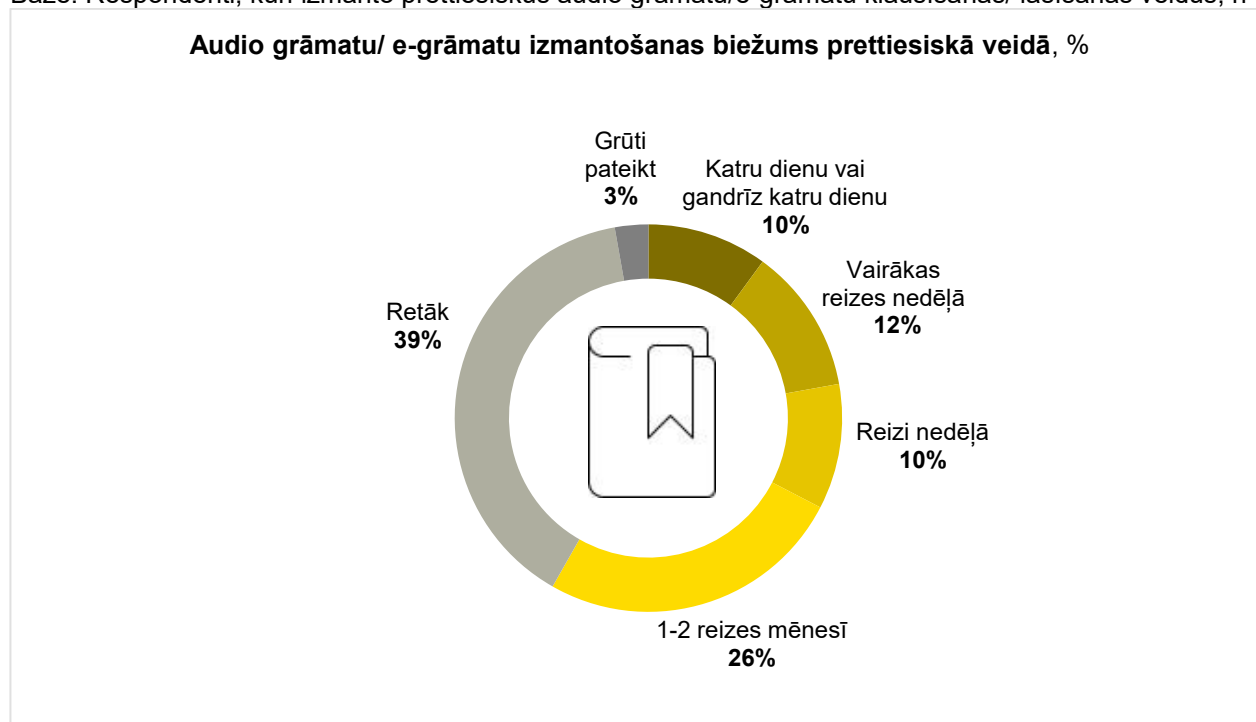

Kopējais e-grāmatu vai audio grāmatu patēriņš Latvijas iedzīvotāju vidū ir salīdzinoši mazāks (25%, skatīt 5. grafiku) nekā citi pētījumā analizētie digitālā satura veidi. Iedzīvotāji, kuri prettiesiskā veidā patērē audio grāmatu vai e-grāmatu saturu, visbiežāk to dara retāk kā reizi mēnesī (39%) vai vienu līdz divas reizes mēnesī (26%). 12% izmanto prettiesiskus audio grāmatu vai e-grāmatu lasīšanas veidus vairākas reizes nedēļā, 10% - aptuveni reizi nedēļā, un 10% - katru dienu.

Grafiks nr. 15.

Q3.1. Aptuveni CIK BIEŽI Jūs pēdējā gada laikā esat IZMANTOJIS/-USI šo piekļuves veidu AUDIO GRĀMATĀM vai E-GRĀMATĀM?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus audio grāmatu/e-grāmatu klausīšanās/ lasīšanās veidus, n=288

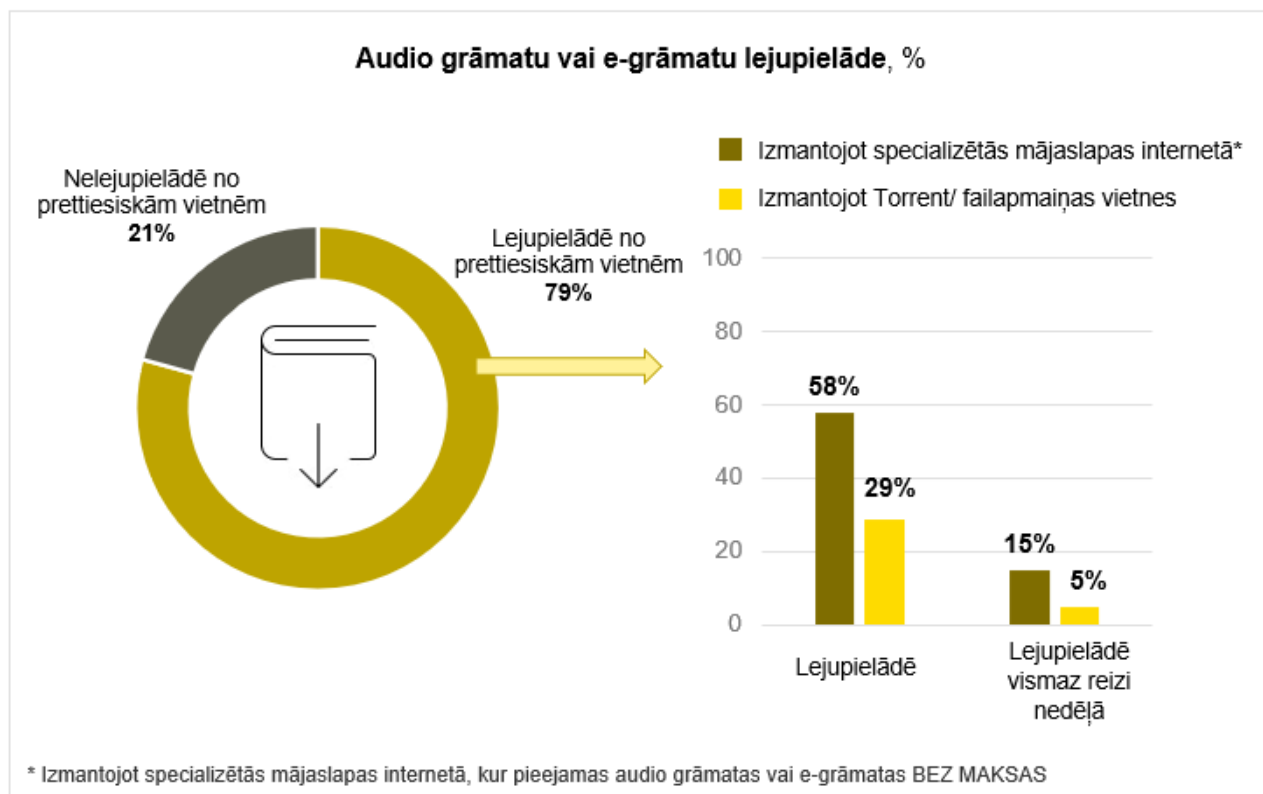

Lielākā daļa (79%) Latvijas iedzīvotāju, kuri izmanto prettiesiskus audio grāmatu vai e-grāmatu lasīšanas/ klausīšanās veidus, lejupielādē šāda veida saturu no prettiesiskām vietnēm. Tikmēr 21% šādu saturu no prettiesiskām vietnēm nelejupielādē. To iedzīvotāju vidū, kuri lejupielādē audio grāmatu vai e-grāmatu saturu prettiesiski, 58% izmanto specializētās mājaslapas internetā. Savukārt 29% izmanto *Torrent* vai citas failu apmaiņas vietnes. No šiem prettiesiskajiem lietotājiem 15% lejupielādē šo saturu vismaz reizi nedēļā, izmantojot specializētās mājaslapas. 5% to dara tik pat bieži, izmantojot *Torrent* vai citas failu apmaiņas vietnes.

Grafiks nr. 16.

Q3.2. Aptuveni CIK BIEŽI Jūs LEJUPIELĀDĒJAT audio grāmatas vai e-grāmatas?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus audio grāmatu/e-grāmatu klausīšanās/ lasīšanas veidus, n=288

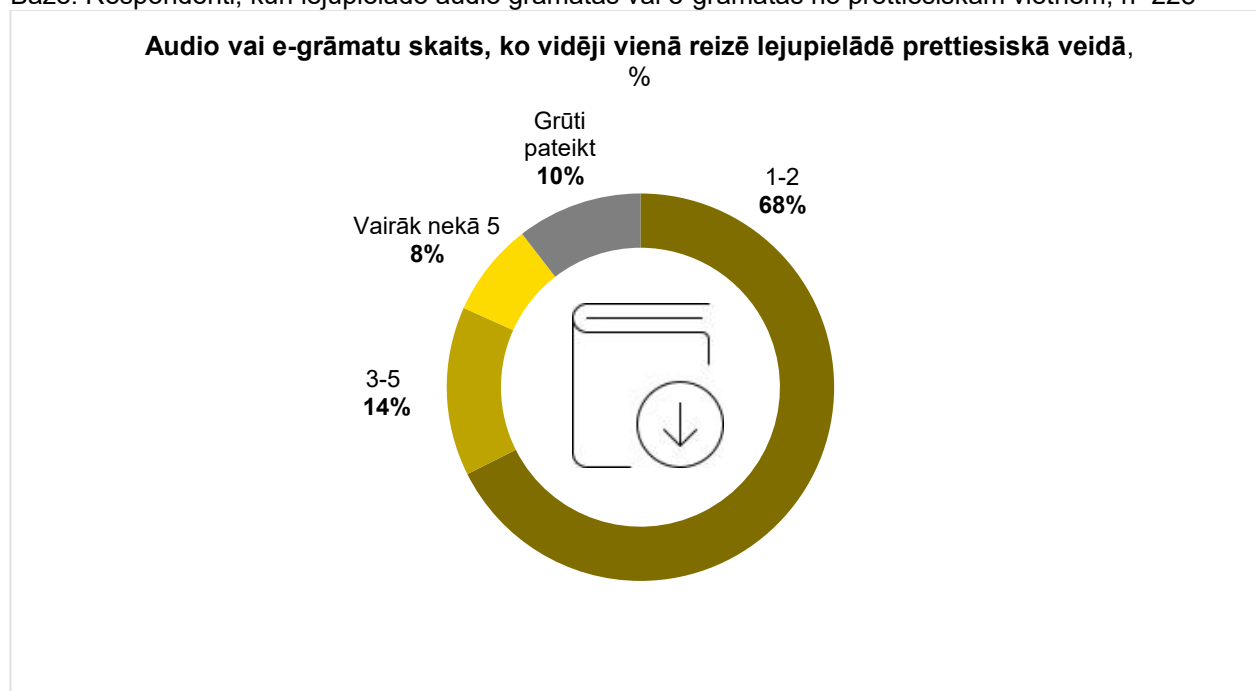

E-grāmatas vai audio grāmatas prettiesiskā veidā lasa/ klausās 16% Latvijas iedzīvotāju (skatīt 5. grafiku). Aptuveni divas trešdaļas iedzīvotāju (68%), kuri prettiesiski lieto audio grāmatas vai e-grāmatas, vienā reizē parasti lejupielādē vienu līdz divas grāmatas. Savukārt 14% prettiesiski iegūtu e-grāmatu vai audio grāmatu lasītāju parasti lejupielādē trīs līdz piecas šāda veida grāmatas. Vien neliela šī satura patērētāju daļa (8%) vienā reizē lejupielādē vairāk nekā 5 e-grāmatas vai audio grāmatas.

Grafiks nr. 17.

Q3.3. Aptuveni CIK audio grāmatas vai e-grāmatas Jūs vidēji vienā reizē LEJUPLĀDĒJAT?

Bāze: Respondenti, kuri lejupielādē audio grāmatas vai e-grāmatas no prettiesiskām vietnēm, n=228

Visbiežāk vienu līdz divas audio grāmatas vai e-grāmatas vienā reizē lejupielādē iedzīvotāji vecumā no 45 līdz 54 gadiem (83%).

Absolūtais vairākums Latvijas iedzīvotāju, kuri izmanto prettiesiskus audio grāmatu vai e-grāmatu klausīšanās/ lasīšanas veidus, prettiesiski audio grāmatu vai e-grāmatu saturu patērē viedtālrunī (81%). Tikmēr 41% audio vai e-grāmatu piekļuvei izmanto datoru vai e-grāmatu lasītāju. Aptuveni trešdaļa lasītāju, kuri piekļūst audio grāmatām vai e-grāmatām prettiesiskā veidā, to lasīšanai vai klausīšanai izmanto planšeti (33%).

Grafiks nr. 18.

Q3.4. Kurā no ierīcēm Jūs KLAUSĀTĪES audio grāmatas vai LASĀT e-grāmatas?
Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus audio grāmatu/e-grāmatu klausīšanās/ lasīšanas veidus, n=288

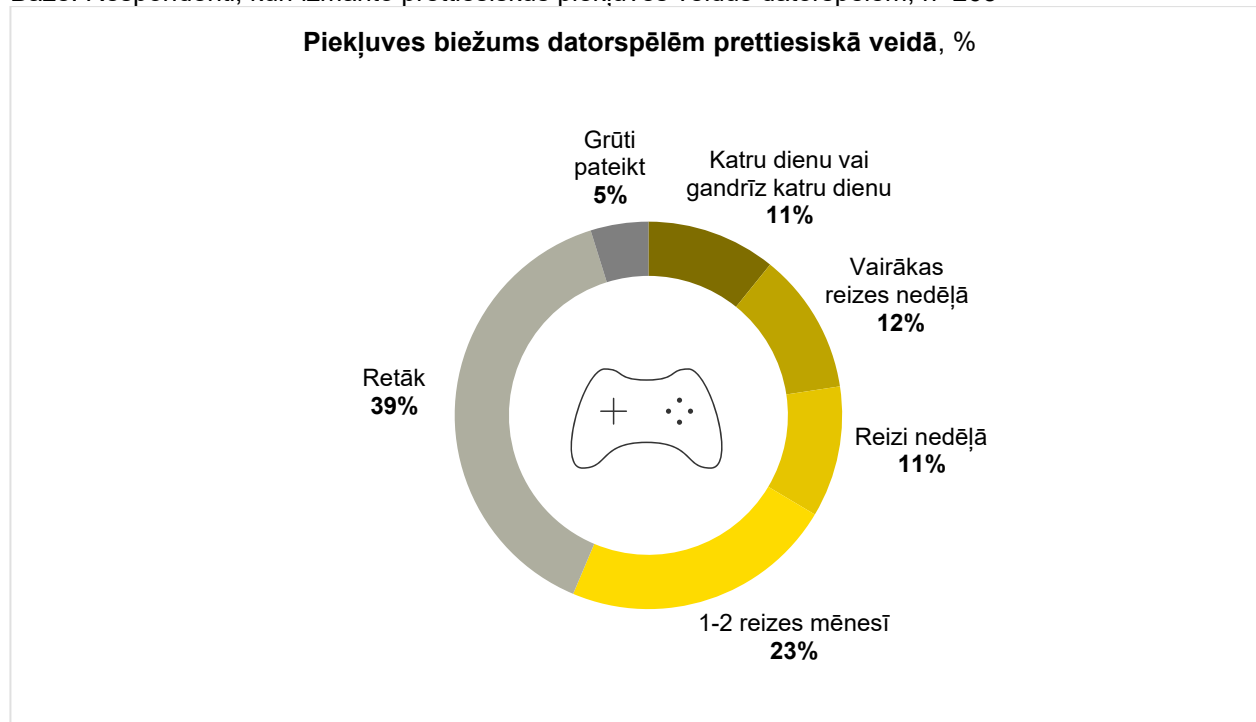

Lielākā daļa iedzīvotāju, kuri prettiesiskā veidā piekļūst datorspēlēm, to dara salīdzinoši neregulāri – 39% tām prettiesiski piekļūst retāk nekā reizi mēnesī, bet 23% vienu līdz divas reizes mēnesī. Aptuveni trešdaļai (34%) iedzīvotāju, kuri prettiesiski piekļūst datorspēlēm, tas ir ikdienas ieradums (11% to dara katru dienu vai reizi nedēļā, savukārt 12% - vairākas reizes nedēļā).

Grafiks nr. 19.

Q4.1. Aptuveni CIK BIEŽI pēdējā gada laikā Jūs esat IZMANTOJIS/-USI šo piekļuves veidu DATORSPĒLĒM?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorspēlēm, n=265

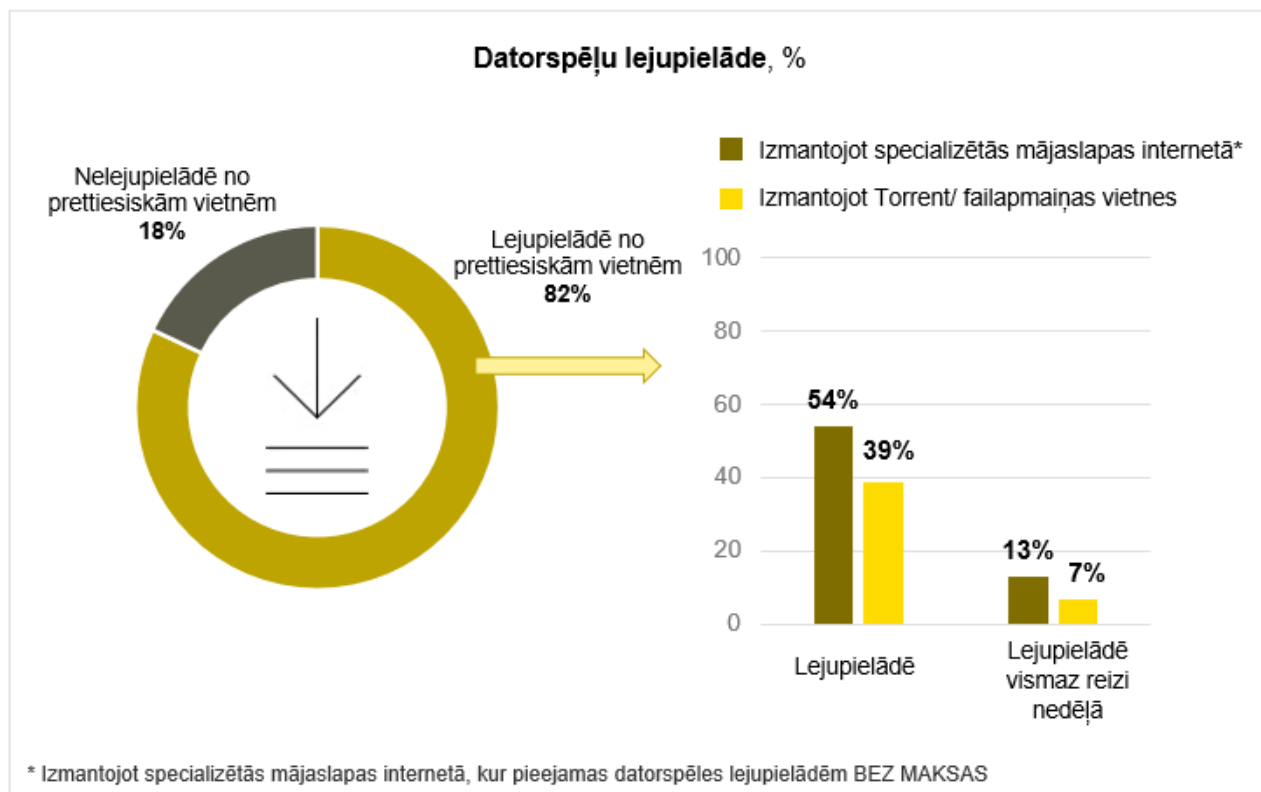

82% Latvijas iedzīvotāju, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorspēlēm, lejupielādē šāda veida saturu no prettiesiskām vietnēm. Turpretī 18% šādu saturu no prettiesiskām vietnēm nelejupielādē. To iedzīvotāju vidū, kuri lejupielādē datorspēles prettiesiski, 54% izmanto specializētās mājaslapas internetā. Savukārt 39% izmanto *Torrent* vai citas faila apmaiņas vietnes. To iedzīvotāju vidū, kuri veic prettiesiskas datorspēļu lejupielādes, 13% šādu saturu lejupielādē vismaz reizi nedēļā, izmantojot specializētās mājaslapas internetā, bet 7% to dara tik pat bieži, izmantojot *Torrent* vai citas failu apmaiņas vietnes.

Grafiks nr. 20.

Q4.2. Aptuveni CIK BIEŽI Jūs LEJUPLĀDĒJAT datorspēles?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorspēlēm, n=265

Vairums iedzīvotāju, kuri lejupielādē datorspēles no prettiesiskām vietām, izvēlas lejupielādēt tikai vienu (73%), nevis vairākas spēles. 11% norāda, ka parasti lejupielādē divas, bet vēl mazāka daļa (8%) parasti lejupielādē vairāk nekā divas datorspēles.

Grafiks nr. 21.

Q4.3. Aptuveni CIK datorspēles Jūs vidēji vienā reizē LEJUPIELĀDĒJAT?

Bāze: Respondenti, kuri lejupielādē datorspēles no prettiesiskām vietām, n=216

Iedzīvotāji ar augstāko izglītību (85%) priekšroku dod vienā lejupielādēšanas reizē ielādēt tikai vienu spēli.

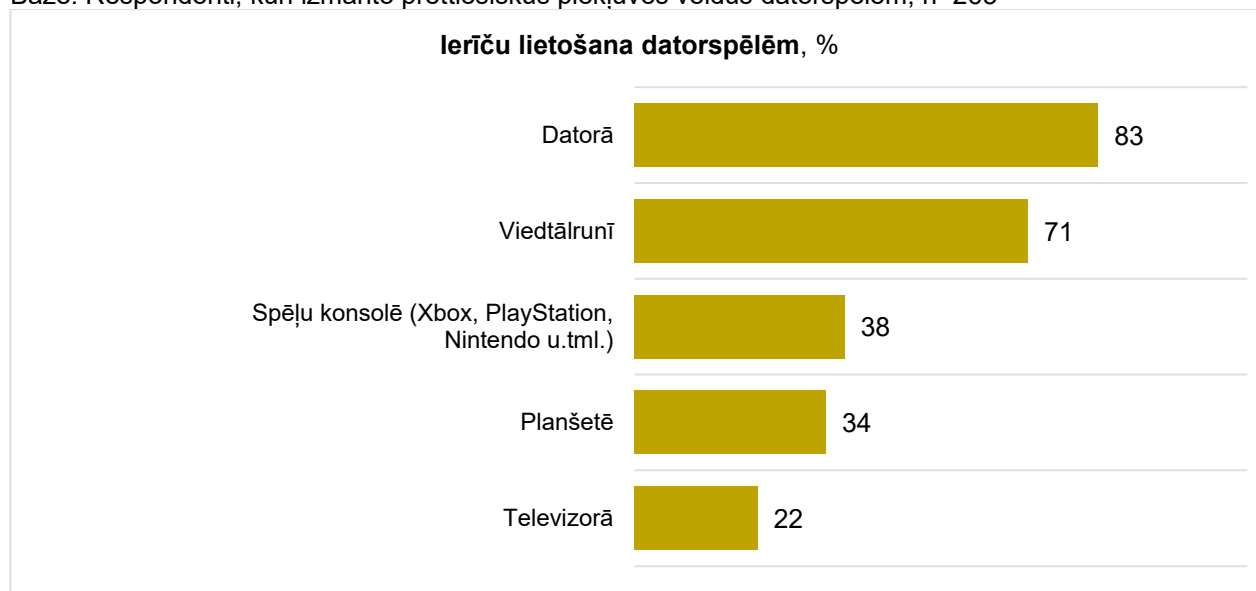
Vairums iedzīvotāju, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorspēlēm, visbiežāk tām piekļūst datorā (83%). Liela daļa šim mērķim izmanto arī viedtālruni (71%). Vairāk nekā trešdaļa datorspēles prettiesiski mēdz spēlēt arī spēļu konsolē (38%) vai planšetē (34%). Mazāk populāra ierīce prettiesiski iegūtu datorspēļu spēlēšanai ir televizors (22%).

Grafiks nr. 22.

Q4.4. Kurā no ierīcēm Jūs SPĒLĒJAT datorspēles?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorspēlēm, n=265

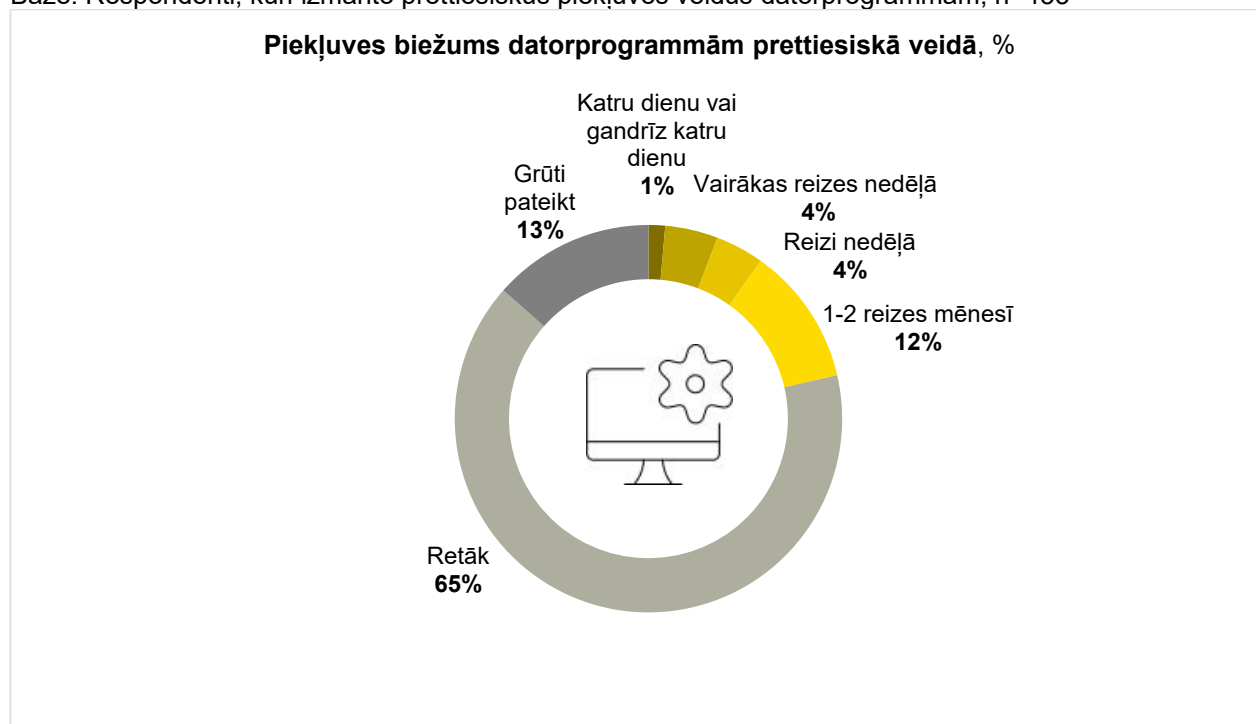

Lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju, kuri prettiesiski piekļūst datorprogrammām, to dara retāk nekā reizi mēnesī (65%). Vien pavisam neliela daļa prettiesiskā veidā datorprogrammām piekļūst katru vai gandrīz katru dienu (1%), vairākas reizes nedēļā (4%) vai reizi nedēļā (4%). 12% iedzīvotāju, kuri prettiesiski piekļūst datorprogrammām, dara to vienu līdz divas reizes mēnesī.

Grafiks nr. 23.

Q5.1. Aptuveni CIK BIEŽI Jūs pēdējā gada laikā esat ieguvis datorprogrammas?

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorprogrammām, n=433

Vienu līdz divas reizes mēnesī prettiesiski datorprogrammām biežāk nekā citi piekļūst jaunieši vecumā 18-24 gadi (26%).

Latvijas iedzīvotāji uzskata, ka galvenie motīvi, kāpēc iedzīvotāji mēdz prettiesiski patērēt digitālo saturu, visbiežāk ir saistīti ar finansiālajiem aspektiem (70% iedzīvotāju atzīmējuši kādu no finansiālajiem aspektiem). Ievērojama daļa iedzīvotāju uzskata, ka galvenais iemesls, kāpēc cilvēki mēdz prettiesiski patērēt digitālo saturu, ir legālo iespēju nesamērīgā dārdzība Latvijas iedzīvotāju ienākumu līmenim (36%). Kā TOP 3 svarīgākos iemeslus digitālā satura prettiesiskam patēriņam iedzīvotāji min arī līdzekļu trūkumu, lai nodrošinātu sev interesējošo saturu nepieciešamajā apjomā un regularitātē (29%), kā arī naudas nepieciešamību citām dzīves prioritātēm (27%).

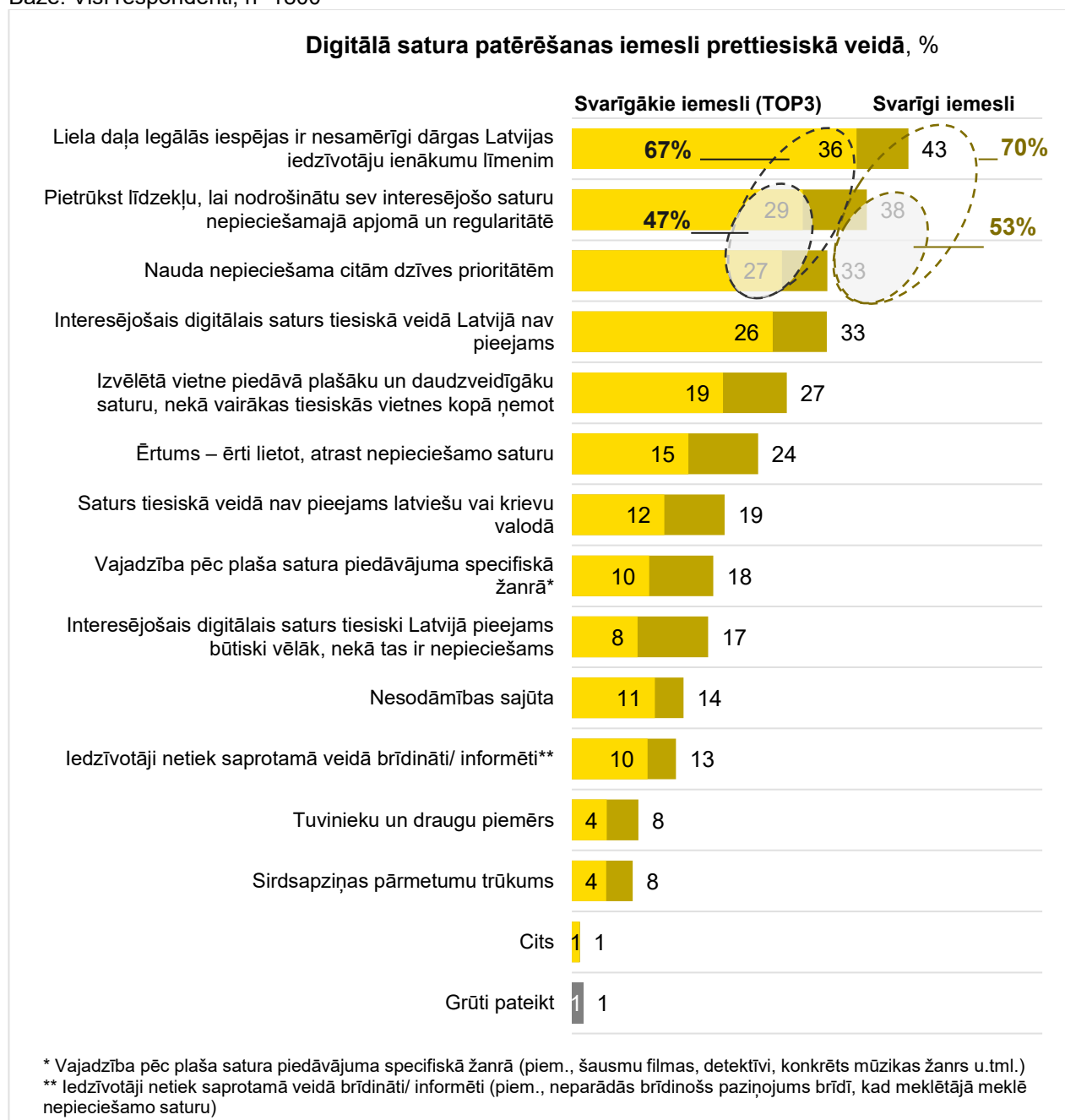
Grafiks nr. 24.

Q14. Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu?

Q14.1. Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Visi respondenti, n=1800

Gados jaunāki cilvēki vecumā no 18 līdz 24 gadiem (44%) un vecumā no 25 līdz 34 gadiem (43%) biežāk nekā citi uzskata, ka iedzīvotāji prettiesiski patērē digitālo saturu, jo nauda nepieciešama citām dzīves prioritātēm. Turpretī vīrieši (48%) biežāk nekā sievietes (38%) kā vienu no svarīgākajiem iemesliem, kas mudina iedzīvotājus patērēt digitālo saturu prettiesiski, min legālo iespēju nesamērīgo dārdzību Latvijas iedzīvotāju ienākumu līmenim.

“Pirmkārt, cenas nav pielāgotas lietotājam Latvijā. Piemēram, Amerikā algas ir četras reizes lielākas, bet cenas internetā ir tādas pašas, jo internetā pa lielam cenas ir tādas pašas visur. Tad procentuāli no mūsu ienākumiem tās cenas ir krietni lielākas, piemēram, spēles pa sešdesmit eiro.”

“Ne visi var samaksāt, jo cilvēkiem ir jāpabaro savi bērni. (..) Ir primārākas lietas, par kurām ir jāmaksā.” (tulkots no krievu valodas)

Tikmēr aspekti, kurus iedzīvotāji ievērojami retāk uzskata par motivatoriem digitālā satura patēriņam prettiesiskā veidā, ir tuvinieku un draugu piemērs (8%) un sirdsapziņas pārmetumu trūkums (8%).

Attiecībā uz tuvinieku un draugu iesaisti, padziļinātajās intervijās tika noskaidrots, ka starp tuviniekiem un draugiem notiek informācijas apmaiņa, bet galvenie motivatori ir citi – augstāk minētie finansiālie aspekti, pieejamības ērtums, plašāks satura piedāvājums u.tml.

Runājot par sirdsapziņu, vairākās padziļinātajās intervijās tika skaidrots, ka neliela samaksa, kuru patērētājs maksā par piekļuvi digitālajam saturam prettiesiskā veidā, mazina sirdsapziņas pārmetumus, ka saturs tiek patērēts pilnīgi par brīvu, neko nedodot pretī.

“Es neesmu pētījis. Es mierinu sevi, ja es par to maksāju, tad kaut kādā veidā tas ir legāls, bet man ir aizdomas, ka tas varētu būt pirātisks, un es maksāju tiem veidotājiem par uzturēšanu (..) Tā maksa ir diezgan zema, sanāk kaut kādi pāris eiro mēnesī.”

Daļa aptaujāto atzina, ka neizjūt nekādus sirdsapziņas pārmetumus par to, ka patērē digitālo saturu prettiesiskā veidā.

“Es nezinu, man tiešām nav sirdsapziņas pārmetumu, īpaši par tādām lietām, kur miljonāri nedabū pāris dolārus no manis. Varbūt par kādām audio grāmatām, kuras tādas mazas, tad jā, bet es šobrīd neesmu tādā stāvoklī, ka varu atļauties (maksāt).”

Iedzīvotāji, kuri prettiesiski izmanto kādus TV pieslēguma veidus vai video skatīšanās iespējas internetā (16%, skatīt 5. grafiku) un/vai prettiesiski skatās TV kanālus (9%, skatīt 5. grafiku), kā galvenos motivatorus, līdzīgi kā iedzīvotāji kopumā, atzīmē finansiālos aspektus. Salīdzinājumā ar visiem iedzīvotājiem, rādītājs ir statistiski nozīmīgi augstāks tādos aspektos kā “Izvēlēta vietne piedāvā plašāku un daudzveidīgāku saturu, nekā vairākas tiesiskas vietnes kopā ņemot” (28%), “Ērtums – ērti lietot, atrast nepieciešamo saturu” (19%) un “Saturs tiesiskā veidā nav pieejams latviešu vai krievu valodā” (16%).

“Man bija pieslēgts Amazon Prime vai Netflix, tad es sapratu, ka no tā apjoma, kas viņiem ir, mani interesē tikai 1/10 daļa, es sāku meklēt agregātu, kuram būtu saturs no visiem tiem ‘provaideriem’ (pakalpojumu sniedzējiem).”

“Man grūti teikt, bet priekš manis galvenais ir cena un ērtums.”

“Jo tas, kurš runā savā valodā, vēlas skatīties savā valodā.” (tulkots no krievu valodas)

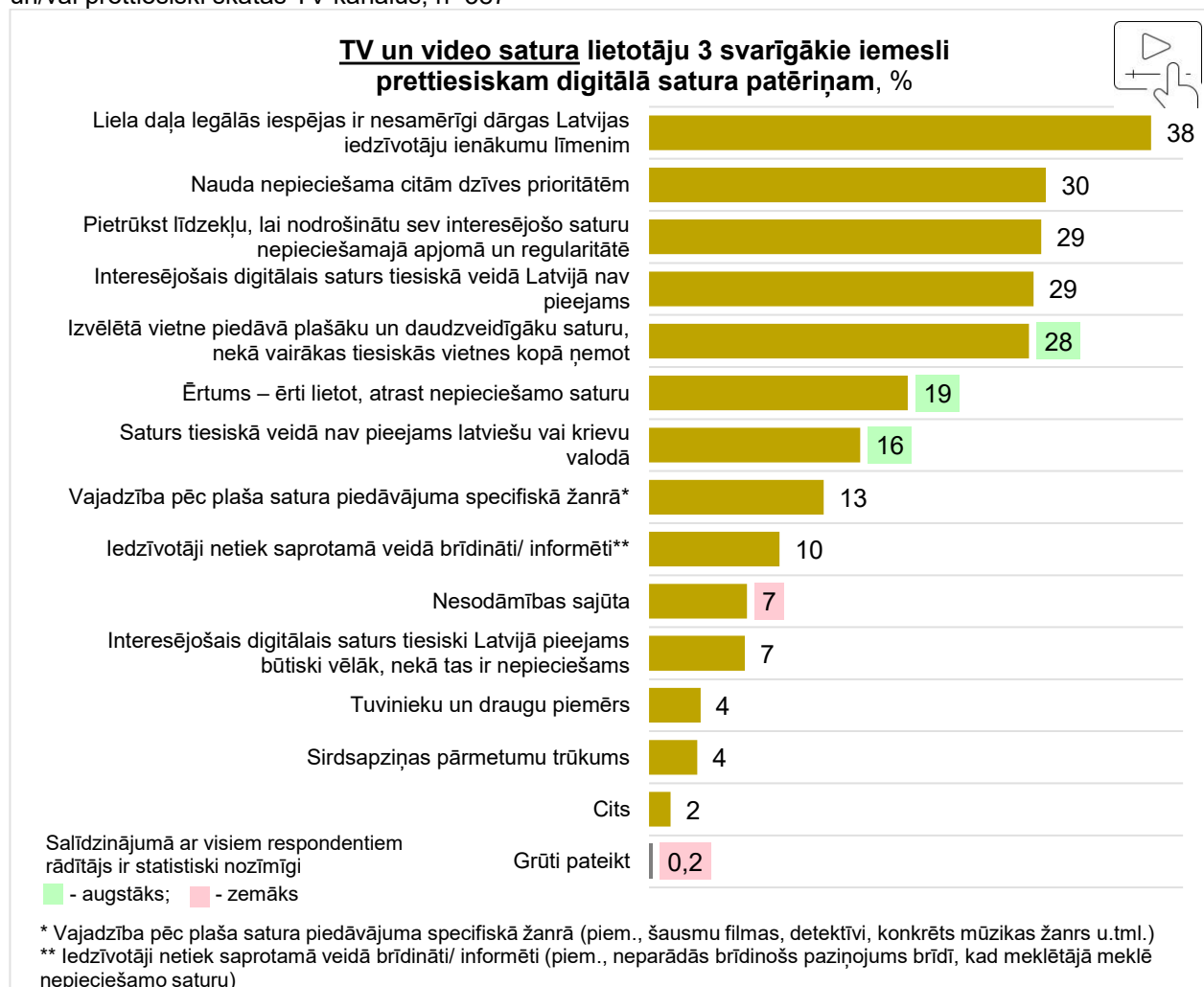
“Vairāk (prettiesiskā veidā) izmanto krievu tautības cilvēki, viņu valodā šis saturs ir mazāk. Arī paziņu lokā ir cilvēki, kas vairāk sarunājas krievu valodā un mūsu Tet viņiem ir grūtāk iegūt to saturu, kas ir viņiem vieglāk saprotams.”

Grafiks nr. 25.

Q14.1 Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus TV pieslēguma veidus vai video skatīšanās iespējas internetā un/vai prettiesiski skatās TV kanālus, n=387

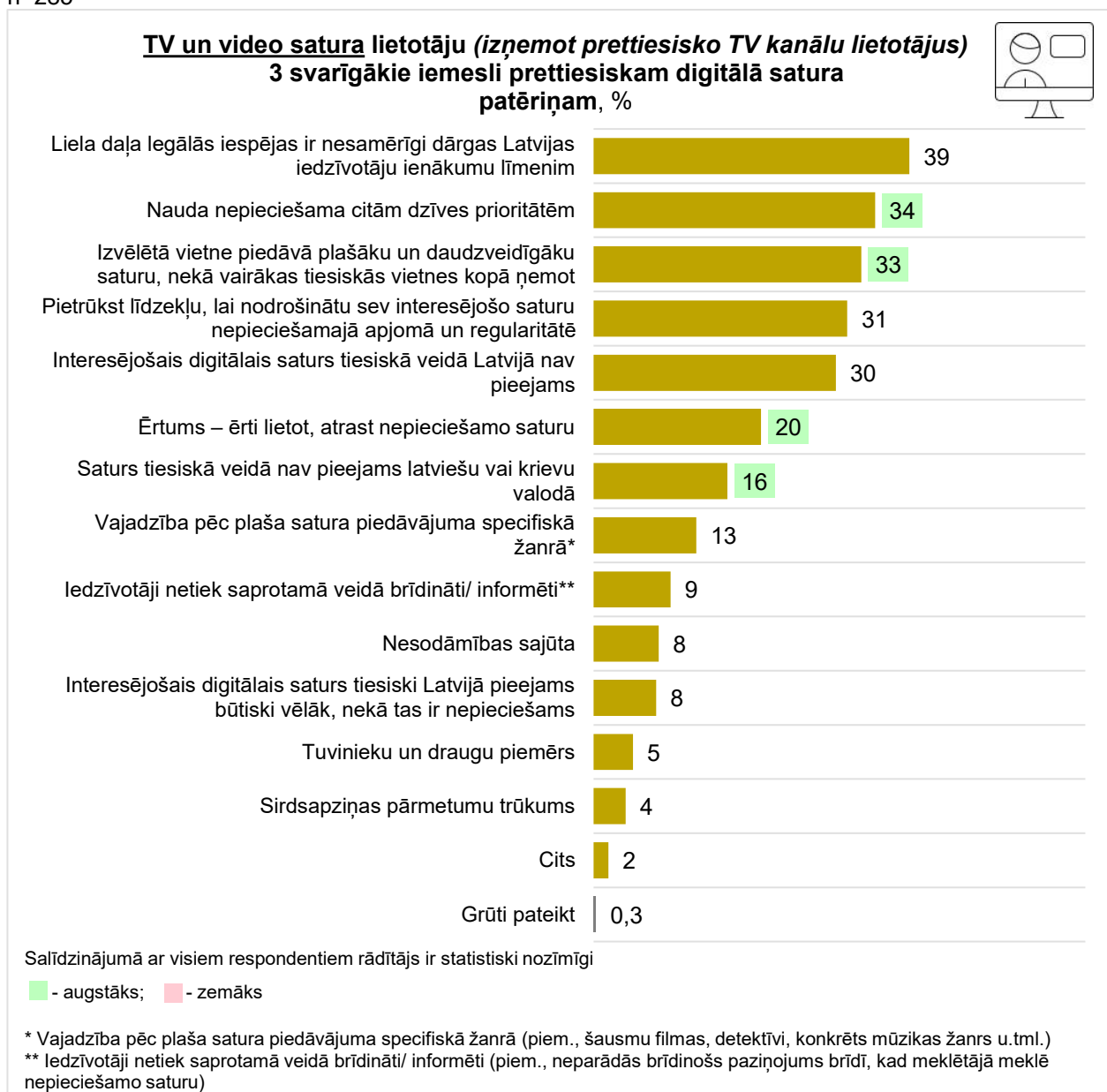
Iedzīvotāji, kuri izmanto prettiesiskus TV pieslēguma veidus vai video skatīšanās iespējas internetā (16%, skatīt 5.grafiku), kā galvenos motivatorus atzīmē finansiālos un satura daudzveidības aspektus. Salīdzinājumā ar visiem iedzīvotājiem rādītājs ir statistiski nozīmīgi augstāks tādos aspektos kā “Nauda nepieciešama citām dzīves prioritātēm” (34%), “Izvēlēta vietne piedāvā plašāku un daudzveidīgāku saturu, nekā vairākas tiesiskās vietnes kopā ņemot” (33%), “Ērtums – ērti lietot, atrast nepieciešamo informāciju” (20%) un “Saturs tiesiskā veidā nav pieejams latviešu vai krievu valodā” (16%).

Grafiks nr. 26.

Q14.1 Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus TV pieslēguma veidus vai video skatīšanās iespējas internetā (šajā grafikā nav iekļauti tie, kuri prettiesiskā veidā skatās sporta tiešraides, šī mērķa grupa ir analizēta atsevišķi, skatīt 26.grafiku, kā arī nav iekļauti tie, kuri skatās TV kanālus, kurus Latvijā ir aizliegts izplatīt), n=285

Iedzīvotāji, kuri izmanto prettiesiskus sporta tiešraižu skatīšanās veidus, līdzīgi kā iedzīvotāji kopumā kā galvenos iemeslus prettiesiskam digitālā satura patēriņam min finansiālos apsvērumus: “liela daļa legālās iespējas ir nesamērīgi dārgas Latvijas iedzīvotāju līmenim” (35%), “pietrūkst līdzekļu, lai nodrošinātu sev interesējošo saturu nepieciešamajā apjomā un regularitātē” (33%) un “nauda nepieciešama citām dzīves prioritātēm” (29%).

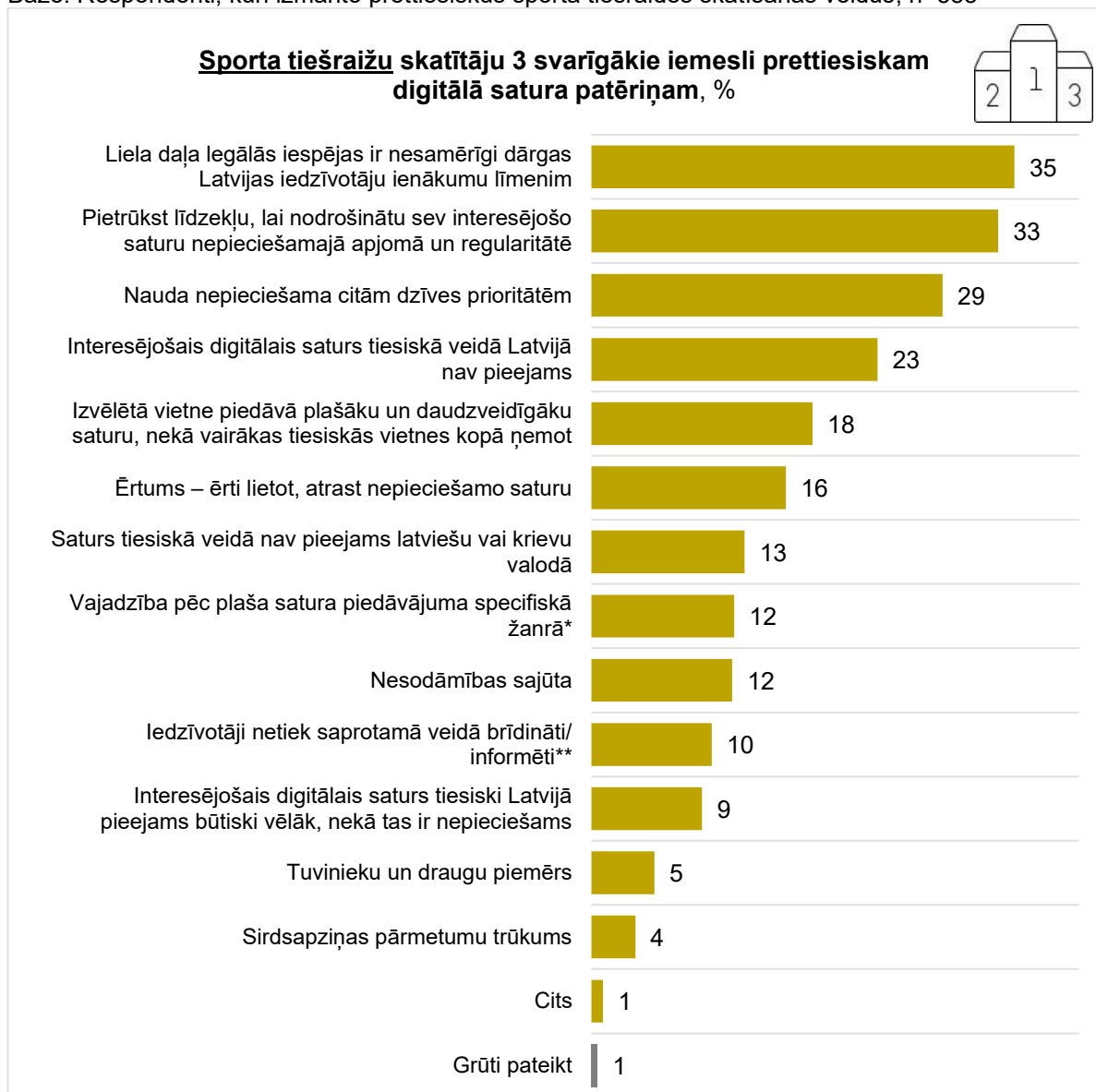
“Piemēram, lai noskatītos vienu boksa cīņu, 30-35 EUR ir jāmaksā, un tas ir dārgi. Galvenais ir cena. Kā nekā par 35 EUR var labi paēst un var pat uz bāru aiziet paskatīties to cīņu.”

Grafiks nr. 27.

Q14.1 Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus sporta tiešraides skatīšanās veidus, n=553

Salīdzinājumā ar visiem respondentiem, statistiski nozīmīgas atšķirības neiezīmējas

* Vajadzība pēc plaša satura piedāvājuma specifiskā žanrā (piem., šausmu filmas, detektīvi, konkrēts mūzikas žanrs u.tml.)

** Iedzīvotāji netiek saprotamā veidā brīdināti/informēti (piem., neparādās brīdinošs paziņojums brīdī, kad meklētajā meklē nepieciešamo saturu)

Iedzīvotāji, kuri prettiesiski skatās TV kanālus, kā galvenos motivatorus norāda tos pašus iemeslus, kurus Latvijas iedzīvotāji kopumā.

34% uzskata, ka liela daļa legālās iespējas ir nesamērīgi dārgas Latvijas iedzīvotāju ienākumu līmenim, savukārt 32% uzskata, ka interesējošais digitālais saturs tiesiskā veidā Latvijā nav pieejams.

“Ja paskatās uz mūsu cenām un algām, ar šādu neatbilstību ikviens meklēs, uz ko ietaupīt, un jo īpaši šajā gadījumā.” (tulkots no krievu valodas)

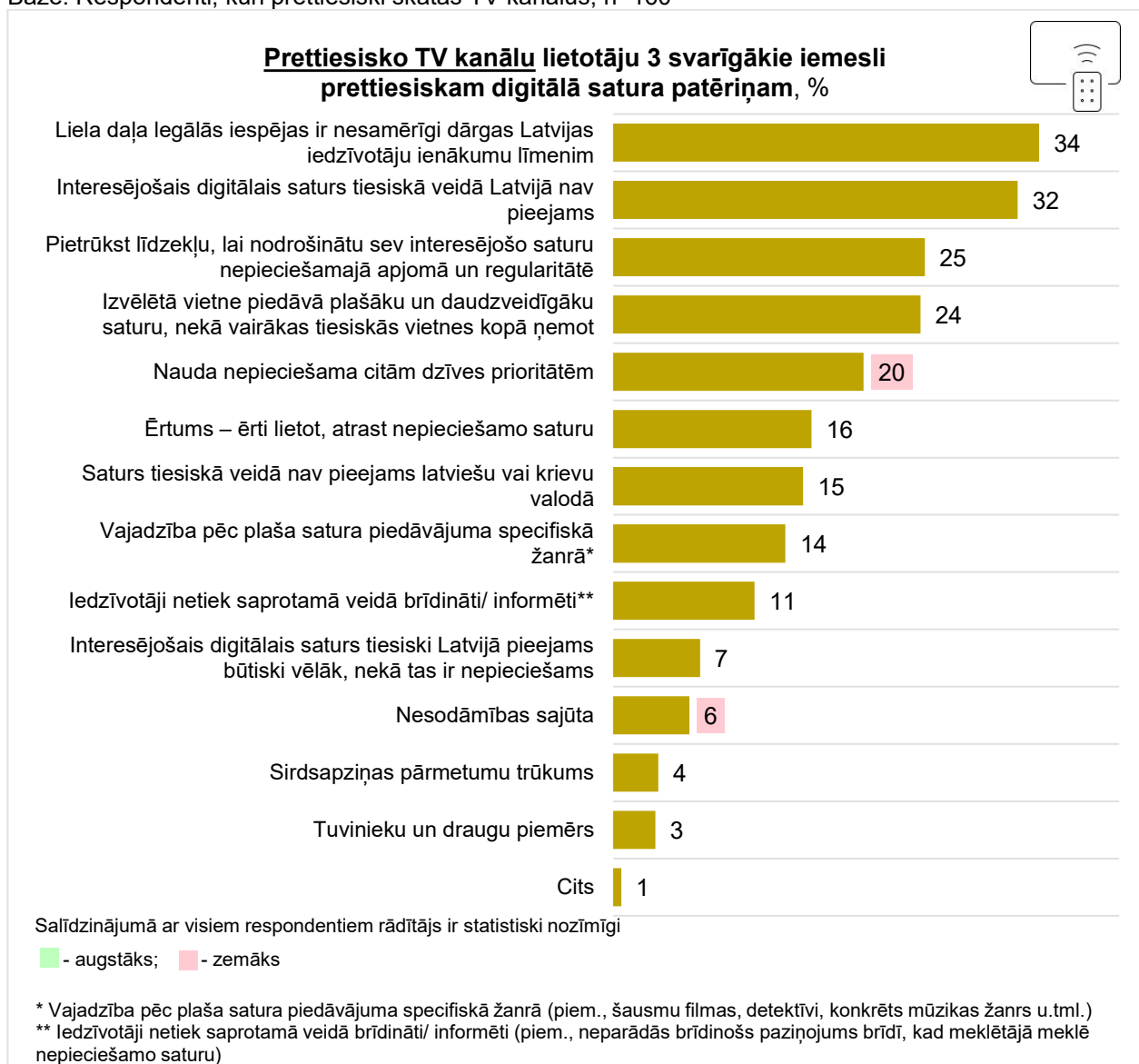
“Varētu teikt, ka tā ir oficiālā televīzija, tikai ne caur mūsu valsti. (..) Es par to maksāju 10 eiro reizi pusgadā, un tur ir visi visas pasaules kanāli. (..) Amerikāņu, ukraiņu, baltkrievu, krievu, latviešu, kazahu, korejiešu... Un tur jūs varat filtrēt to, kas jums interesē. (..) Agrāk man bija Baltcom. Bet, kad aizslēdza Krievijas kanālus, tad tur praktiski vairs nebija ko skatīties, dēļ diviem latviešu kanāliem negribējās maksāt tik lielu naudu.” (tulkots no krievu valodas)

Grafiks nr. 28.

Q14.1 Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri prettiesiski skatās TV kanālus, n=160

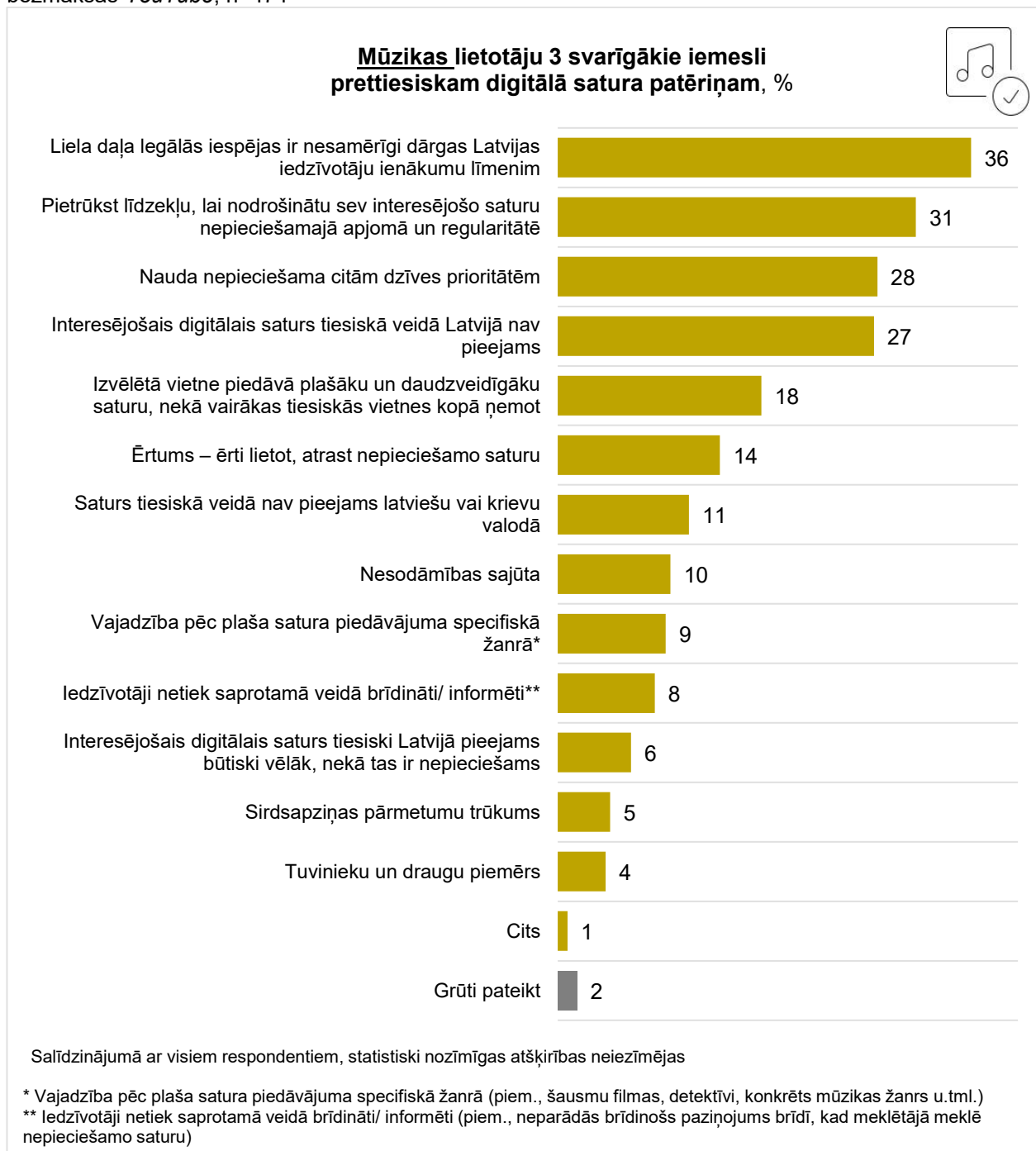
Iedzīvotāju viedokļi, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas meklēšanas/ klausīšanās veidus internetā un/ vai bezmaksas *YouTube*, ir līdzīgi kā iedzīvotājiem kopumā. Visbiežāk kā svarīgākie prettiesiska digitālā satura patērēšanas motivatori tiek minēti finanšu aspekti – legālo iespēju nesamērīgā dārdzība Latvijas iedzīvotāju līmenim (36%), līdzekļu trūkums, lai nodrošinātu sev interesējošo saturu nepieciešamajā apjomā un regularitātē (31%), kā arī naudas nepieciešamība citām prioritātēm (28%).

Grafiks nr. 29.

Q14.1 Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus mūzikas meklēšanas/ klausīšanas veidus internetā un/v ai bezmaksas *YouTube*, n=474

Iedzīvotāji, kuri izmanto prettiesiskus e-grāmatu vai audio grāmatu klausīšanās veidus, biežāk nekā iedzīvotāji kopumā kā nozīmīgu motivatoru patērēt digitālo saturu prettiesiski norāda to, ka interesējošais digitālais saturs tiesiskā veidā Latvijā nav pieejams (33%).

“Tā pieejamība, teiksim, kāda konkrēta grāmata, viņai ir izplatīšanas tiesības tikai kādos noteiktos reģionos. (..) Jā, un pieradums.”

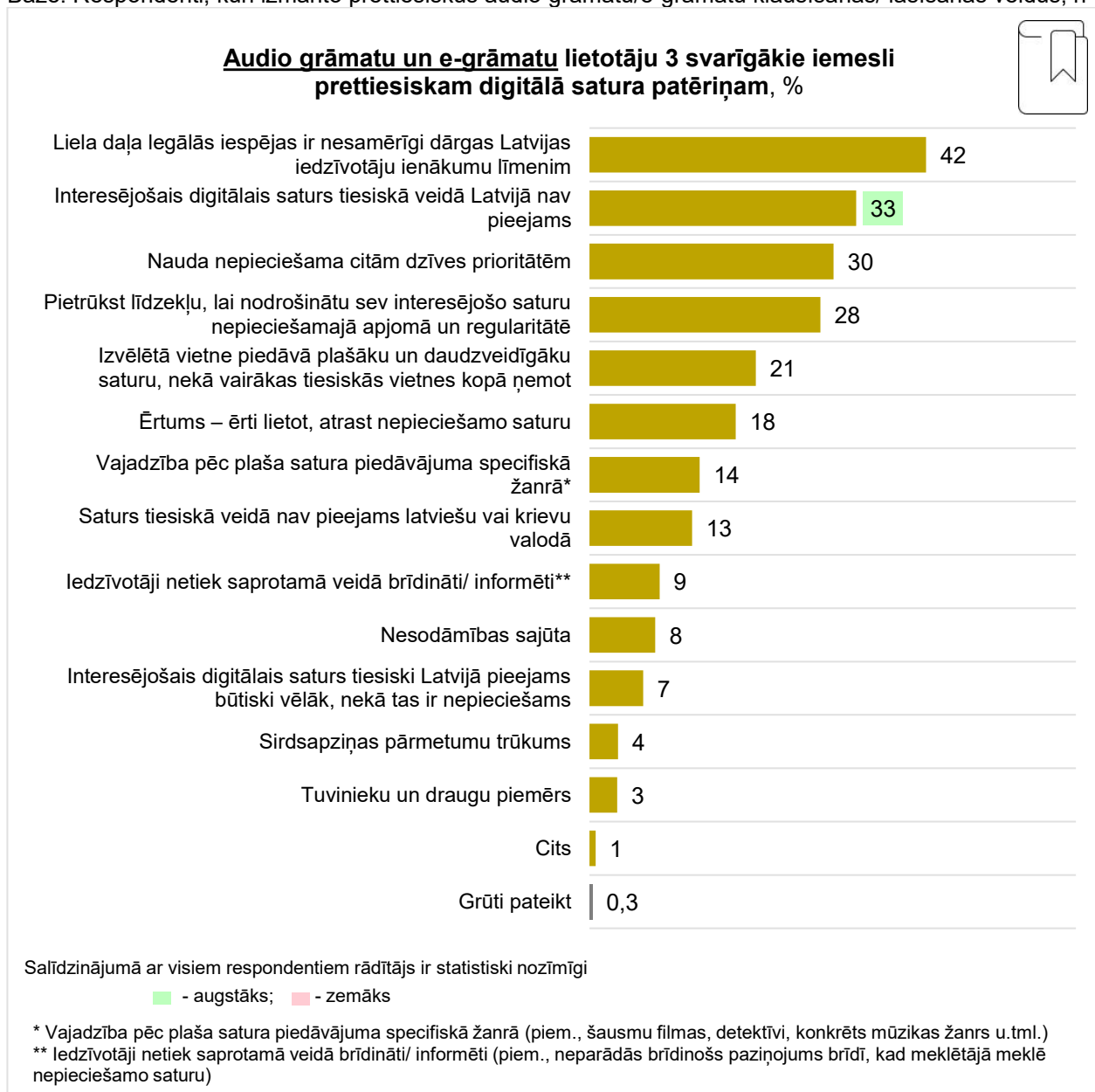
“Es lasu krievu valodā, un tās grāmatas bija pieejamas Krievijas veikalos. Tā summa nebija nekāds kosmos, pāris eiro, salīdzinot ar fizisko grāmatu, kas ir 10 reizes mazāk. (..) Man tagad ir politiska nostāja neko nepirkt tur, bet gribas.”

Grafiks nr. 30.

Q14.1 Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus audio grāmatu/e-grāmatu klausīšanās/ lasīšanās veidus, n=288

Salīdzinājumā ar visiem Latvijas iedzīvotājiem kopumā, iedzīvotāju vidū, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorspēlēm, nav novērojamas nozīmīgas atšķirības galvenajos prettiesiska digitālā satura patēriņa motivatoros. Tie Latvijas iedzīvotāji, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorspēlēm, kā svarīgākos prettiesiska digitālā satura motivatorus norādījuši tos, kuri saistīti ar finansēm. 41% uzskata, ka liela daļa legālo iespēju ir nesamērīgi dārgas Latvijas iedzīvotāju līmenim. 32% norāda, ka nauda nepieciešama citām dzīves situācijām, savukārt 28% iedzīvotāju domā, ka viens no svarīgākajiem motivatoriem ir līdzekļu trūkums, lai nodrošinātu sev interesējošo saturu nepieciešamajā apjomā un regularitātē.

Grafiks nr. 31.

Q14.1 Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorspēlēm, n=265

Iedzīvotāji, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorprogrammām, biežāk nekā citi kā galvenos motivatorus norāda legālo iespēju nesamērīgo dārdzību attiecībā pret Latvijas iedzīvotāju ienākumu līmeni (43%), kā arī to, ka nauda nepieciešama citām dzīves prioritātēm (34%).

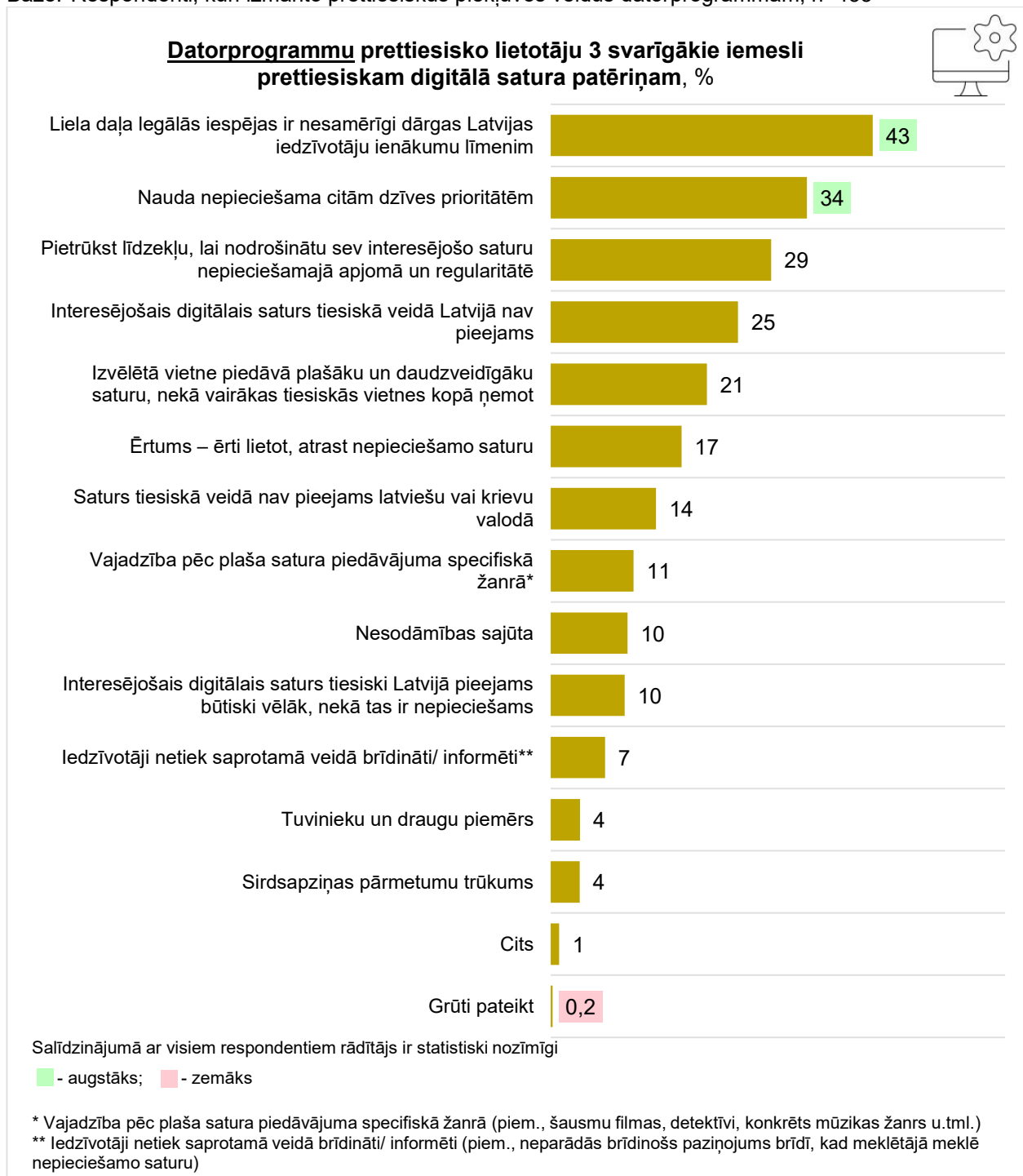
“Es zinu, cik maksā atsevišķi tā licence. Vairākus simtus eiro. Cena šķita pārāk lēta (internetā atrastajai programmas versijai).”

Grafiks nr. 32.

Q14.1 Kas, Jūsaprāt, MOTIVĒ iedzīvotājus PRETTIESISKI patērēt digitālo saturu? Kuri no izvēlētajiem variantiem, Jūsaprāt, ir 3 svarīgākie?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Respondenti, kuri izmanto prettiesiskus piekļuves veidus datorprogrammām, n=433

Vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju (59%) uzskata, ka tie iedzīvotāji, kuri prettiesiski patērē digitālo saturu, noteikti apzinās (17%) vai drīzāk apzinās (42%), ko dara.

“Jā, es domāju, ka tie cilvēki apzināti iet. Es arī apzināti eju, un ja man kaut ko vajag, tad meklēju.”

Aptuveni trešdaļa (28%) uzskata, ka iedzīvotāji drīzāk neapzinās (25%) vai noteikti neapzinās (3%) šīs darbības.

“Piemēram, aizbrauc pie omes, ome grib savu mīļāko seriālu skatīties. Viņa nezina, kur skatīties, mazdēls atbrauc parāda, kurā tīmeklī skatīties (..) Cerams ome zinās, ka skatās nelegāli, ja jau par brīvu.”

“Vai tas, ka mēs TikTok skatāmies video no Krievijas — tas ir legāli? (..) Es domāju, ka viņi (pazīnas, draugi) domā tāpat kā es - ja vari ieiet un to noskatīties, tad vari (lietot legāli). Un, paldies Dievam, ka vari to noskatīties bez maksas, un lai tā paliek. Citādi mēs dzīvosim kā cietumā, kur vispār neko nevar skatīties.” (tulkots no krievu valodas)

“Zinu, ka citiem ir mājās speciālas kastītes. (..) Cilvēki samaksā tos 12 dolārus, un viņi uzskata, ka arī lieto to godīgi, viņi maksā.”

Grafiks nr. 33.

Q12. Kā Jums šķiet, vai iedzīvotāji, kuri prettiesiski patērē digitālo saturu, paši apzinās, ko dara?

Bāze: Visi respondenti, n=1800

Latvieši (63%), skolēni un studenti (69%), Rīgā dzīvojošie (64%), kā arī iedzīvotāji, kuru personīgie ikmēneša ienākumi pārsniedz 1501 eiro (70%), biežāk nekā citi uzskata, ka iedzīvotāji lielākā vai mazākā mērā apzinās, ka patērē digitālo saturu prettiesiski. Savukārt retāk tā uzskata gados vecāki iedzīvotāji – vecumā 55-65 gadi (52%), mazākumtautību pārstāvji (52%), iedzīvotāji, kuru ienākumi ģimenē uz vienu cilvēku nepārsniedz 300 eiro (48%), kā arī veselības un sociālās aprūpes nozarē strādājošie (47%).

39% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka informāciju par konkrētām pirātiskajām vietnēm un citām prettiesiska digitālā satura patēriņa iespējām iedzīvotāji uzzina, izmantojot informācijas meklēšanas rīkus internetā.

Aptuveni trešdaļa (35%) iedzīvotāju uzskata, ka populārākie veidi un pirātiskās vietnes ir sen zināmas, tāpēc grūti noteikt pirmavotu.

Savukārt 32% iedzīvotāju uzskata, ka šādu informāciju iegūst no paziņu, ģimenes locekļu ieteikumiem, kā arī no sociālajos tīklos izplatītās informācijas.

“Tie draugi, kam es iepriekš devu, ir paši iemācījušies (...).”; “Mammai iemācīju tās lietas. Viņa man prasīja, lai dabūju, bet es parādīju kā.”; “Mums ar to paziņu ir viens mīļākais žanrs, abi esam šausmu filmu fani. (...) Un vienmēr esam par to dalījušies. Un tā arī uzsēdāmies, ka gaidī katru jauno sezonu tur, jo citur nevar viņu noskatīties.”

“Pēdējā laikā visinteresantāko informāciju un jaunumus es uzzinu no TikTok.”

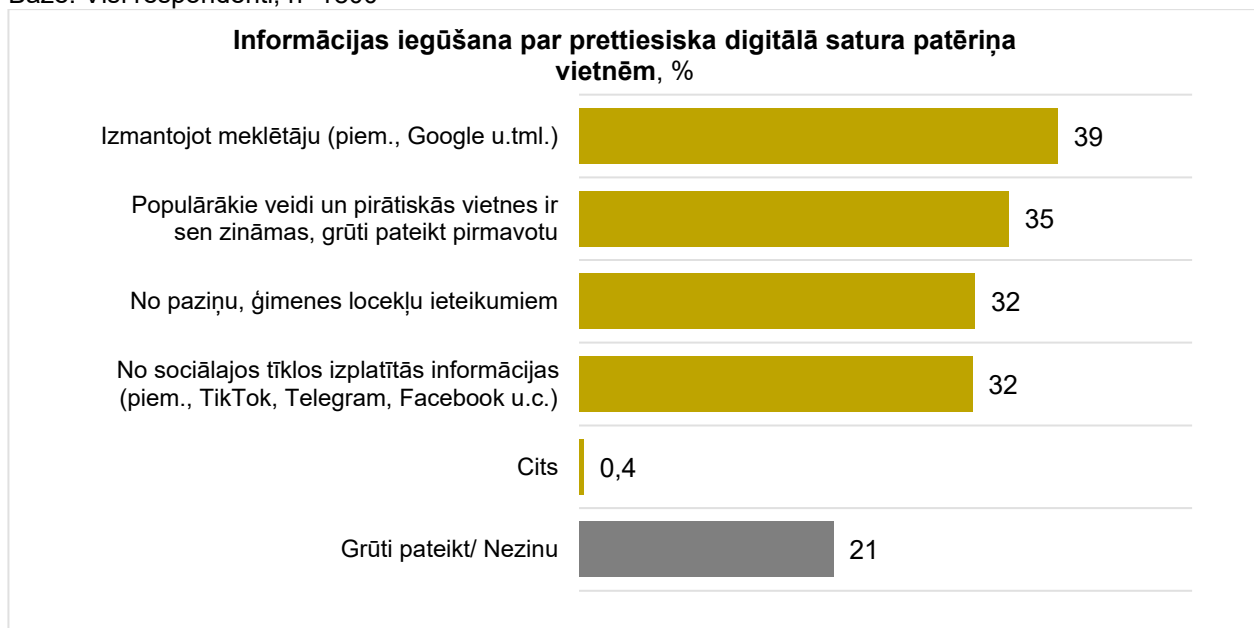
Nozīmīga daļa iedzīvotāju (21%) norādīja, ka konkrētu atbildi uz šo jautājumu ir grūti sniegt.

Grafiks nr. 34.

Q13. Kā Jums šķiet, kādā veidā iedzīvotāji uzzina par konkrētām pirātiskajām vietnēm un citām prettiesiska digitālā satura patēriņa iespējām?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Visi respondenti, n=1800

Novērojams, ka jaunieši labāk pārzina dažādus prettiesiskā satura ieguves veidus un labi pārzina, kur un kā šāda veida saturu meklēt. Gados jaunāki cilvēki vecumā no 18 līdz 34 gadiem (54%) biežāk pauž uzskatu, ka iedzīvotāji uzzina par dažādām prettiesiska digitālā satura patēriņa iespējām, patstāvīgi izmantojot meklēšanas rīkus. Šāds viedoklis biežāk raksturīgs arī Rīgas plānošanas reģionā dzīvojošajiem (47%). To, ka populārākie veidi un pirātiskās vietnes ir sen zināmas, tāpēc grūti noteikt pirmavotu, arī biežāk atzīmē gados jaunāki cilvēki vecumā no 18 līdz 34 gadiem (43%). Arī informācijas iegūšanas veidu ‘No paziņu, ģimenes locekļu ieteikumiem’ biežāk atzīmē iedzīvotāji vecumā 18-34 gadi (41%). Vēl šo informācijas iegūšanas veidu biežāk atzīmē iedzīvotāji ar augstākiem ģimenes ienākumiem (virs 1001 eiro uz vienu cilvēku – 40%) un augstākiem personīgajiem ienākumiem (virs 1501 eiro mēnesī – 41%). Jaunieši vecumā 18-24 gadi (43%) un latvieši (36%) biežāk nekā citas iedzīvotāju grupas uzskata, ka informāciju par prettiesiska digitālā satura patēriņa veidiem pārsvarā iedzīvotāji iegūst no sociālajos tīklos izplatītās informācijas.

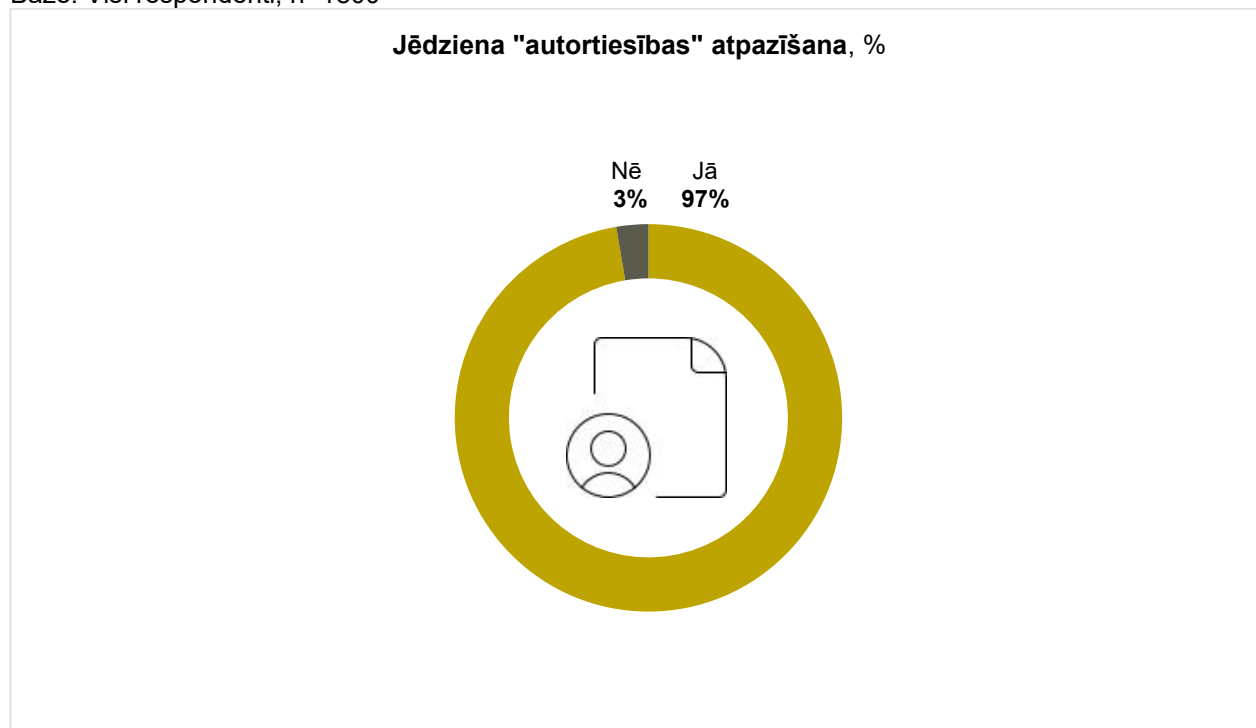
Absolūtais vairākums (97%) Latvijas iedzīvotāju ir dzirdējuši jēdzienu “autortiesības”. Vien pavisam neliela daļa (3%) šo jēdzienu neatpazīst. Biežāk jēdzienu “autortiesības” neatpazīst iedzīvotāji ar

pamatizglītību (9%), iedzīvotāji ar zemiem ikmēneša ģimenes ienākumiem (līdz 300 eiro uz vienu cilvēku ģimenē – 9%), kā arī nestrādājošie (9%).

Grafiks nr. 35.

Q6. Vai esat dzirdējis/-usi jēdzienu AUTORTIESĪBAS?

Bāze: Visi respondenti, n=1800

Padziļinātajās intervijās, spriežot par autortiesībām, atsevišķi respondenti atzina, ka jautājums par digitālā satura prettiesisku patēriņu nav tikai viennozīmīgi negatīvi vērtējams. Digitālā satura autoriem ir arī zināmi ieguvumi no prettiesiska digitālā satura patēriņa – popularitāte plašākas sabiedrības vidū.

“Viņiem (autoriem) tas ir zaudējums par potenciāli lielāku peļņu, bet es arī pateiktu kaut ko labu – tas nozīmē, ka tā dziesma ir ļoti laba un daudzi cilvēki viņu klausītos, tomēr tā ir arī ļoti laba reklāma, jo vairāk cilvēkiem un ausīm ir piekļuve. Iegūst lielāku popularitāti.”

“Turklāt to redzēs vairāk cilvēku, un radošam cilvēkam tas ir vislielākais prieks, ka vēl vairāk cilvēku redzēs jūsu darbu, jo kāpēc viņi to rada – viņi vēlas ar to dalīties.” (tulkots no krievu valodas)

“Tas ir interesants jautājums, jo bieži vien ir, ka tie, kas izmanto prettiesiski, viņi tāpat nebūtu pirkuši, un autors īsti nezaudē neko. Piemēram, ir arī pētījumi par spēlēm, ka pirātisms pat padara populārākas, un tie, kas pērk, tie pirs vairāk.”

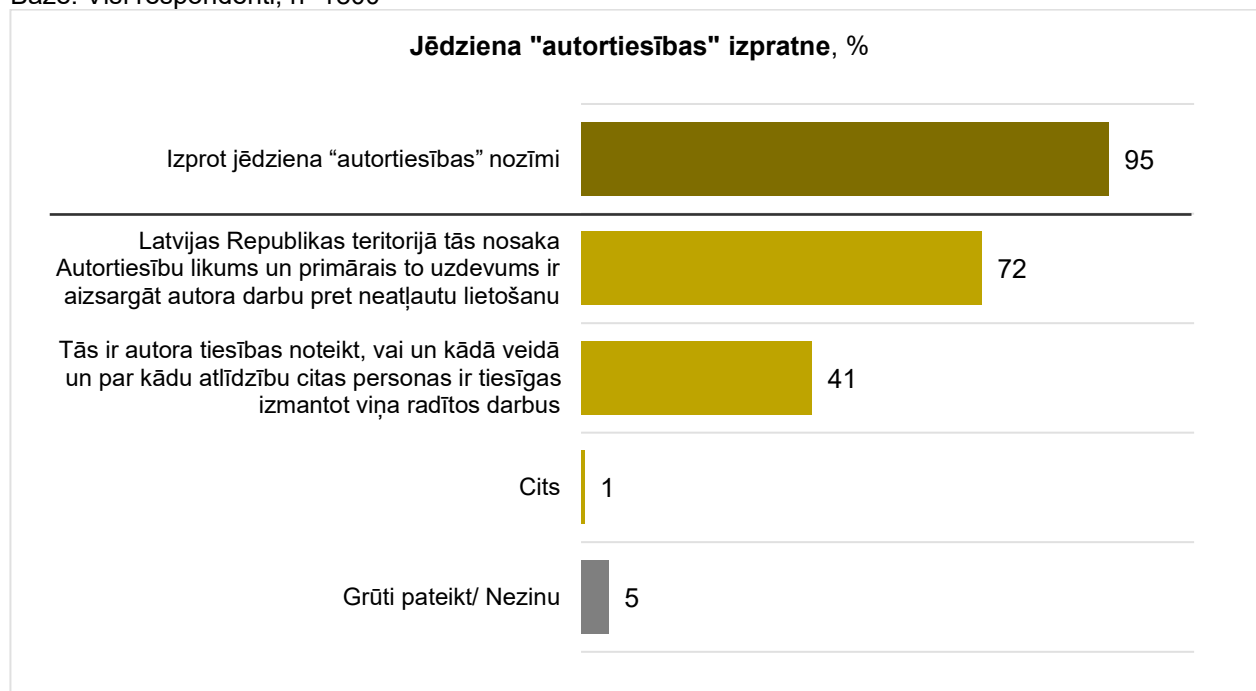
Absolūtais vairākums Latvijas iedzīvotāju (95%) izprot jēdziena “autortiesības” nozīmi. 72% uzskata, ka Latvijas Republikas teritorijā autortiesības nosaka Autortiesību likums un primārais to uzdevums ir aizsargāt autora darbu pret neatļautu lietošanu. Savukārt ievērojami mazāk, 41% iedzīvotāju, domā, ka autortiesības ir autora tiesības noteikt, vai un kādā veidā un par kādu atlīdzību citas personas ir tiesīgas izmantot viņa radītos darbus. Necīga daļa (1%) iedzīvotāju atzīmējuši atbildi variantu “Cits”, kā arī vien 5% iedzīvotāju ir grūti pateikt, ko nozīmē autortiesības.

Grafiks nr. 36.

Q7. Ko, Jūsaprāt, nozīmē jēdziens AUTORTIESĪBAS?

Vairākatbilžu jautājums, atbilžu summa >100%.

Bāze: Visi respondenti, n=1800

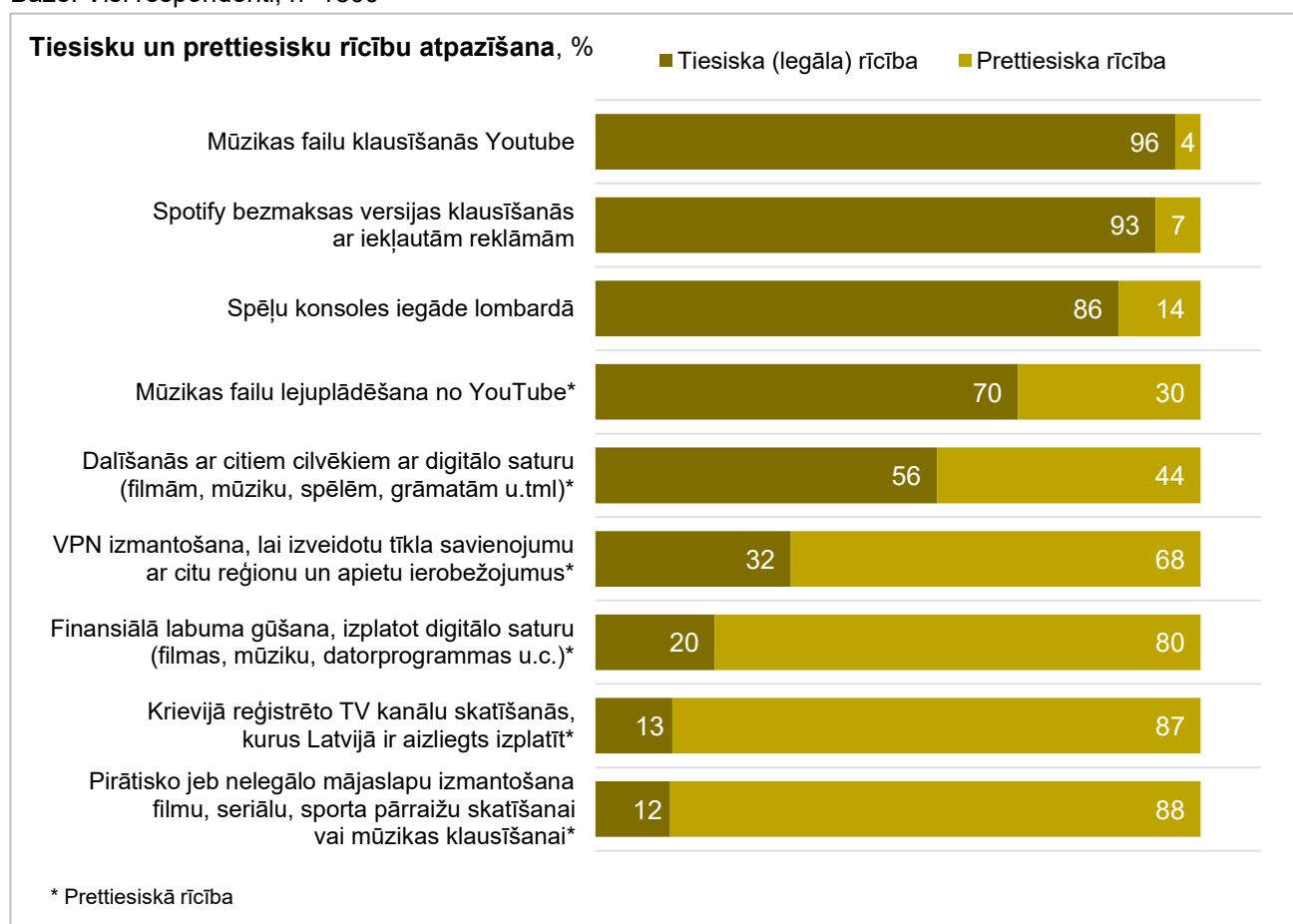
Jēdziena “autortiesības” nozīmi biežāk izprot iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 34 gadiem (97%), sievietes (96%), skolēni un studenti (98%), latvieši (96%), iedzīvotāji ar augstāko izglītību (96%), iedzīvotāji ar augstākiem personīgajiem ikmēneša ienākumiem (virs 1500 eiro – 97%), vadītāji un vadošie speciālisti (97%), kā arī ģimenes, kurās ir divi vai vairāk bērni vecumā līdz 18 gadiem (98%).

Grafikā attēlota iedzīvotāju izpratne par deviņu konkrētu rīcību tiesiskumu vai prettiesiskumu. Visvairāk pareizas atbildes iedzīvotāji snieguši par tādām tiesiskām rīcībām kā mūzikas failu klausīšanās *YouTube* (96%) un *Spotify* bezmaksas versijas klausīšanās ar iekļautām reklāmām (93%). Arī spēļu konsoles iegādi lombardā lielākā daļa iedzīvotāju (86%) pareizi uzskata par tiesisku rīcību. Savukārt to, ka tiek veikta prettiesiska darbība, vislabāk iedzīvotāji izprot tādos piemēros kā “Pirātisko jeb nelegālo mājaslapu izmantošana filmu, seriālu un sporta pārraižu skatīšanai” (88%) un “Krievijā reģistrēto TV kanālu skatīšanās, kurus Latvijā ir aizliegts izplatīt” (87%). Dažās darbībās novērojama būtiski vājāka izpratne par to tiesiskumu, vai, tieši pretēji – prettiesiskumu. Piemēram, 70% iedzīvotāju uzskata, ka mūzikas failu lejupielādēšana no *YouTube* ir tiesiska rīcība, taču tā ir prettiesiska. Kā arī vairāk nekā puse (56%) iedzīvotāju maldīgi uzskata, ka dalīšanās ar citiem cilvēkiem ar digitālo saturu ir tiesiska rīcība. Gandrīz trešdaļa iedzīvotāju (32%) uzskata, ka VPN izmantošana, lai izveidotu tīkla savienojumu ar citu reģionu un apietu ierobežojumus, ir tiesiska darbība. Piektdaļa iedzīvotāju (20%) uzskata, ka finansiālā labuma gūšana, izplatot digitālo saturu, ir tiesiska darbība.

Grafiks nr. 37.

Q8. Kura no zemāk minētajām rīcībām, Jūsprāt, ir prettiesiska?

Bāze: Visi respondenti, n=1800

No deviņām definētajām rīcībām 10% iedzīvotāji precīzi spēja atpazīt visas prettiesiskās un tiesiskās rīcības. Biežāk pilnīgi precīzi atbildēja iedzīvotāji vecumā 25-34 gadi (15%), iedzīvotāji ar augstākiem ienākumiem (vairāk nekā 1501 eiro mēnesī uz vienu cilvēku ģimenē), izglītības nozarē strādājošie (17%), kā arī valsts un pašvaldības sektorā nodarbinātie (14%).

Visas prettiesiskās darbības kopumā atpazīna 15% iedzīvotāju. Biežāk nekā citi visas minētās prettiesiskās darbības atpazīst iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 34 gadiem (20%), valsts vai pašvaldības sektorā strādājošie (21%) un izglītības nozarēs strādājošie (27%). Visas tiesiskās darbības kopumā atpazīna 83% iedzīvotāju. Tiesiskās darbības labāk atpazīst iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 34 gadiem.

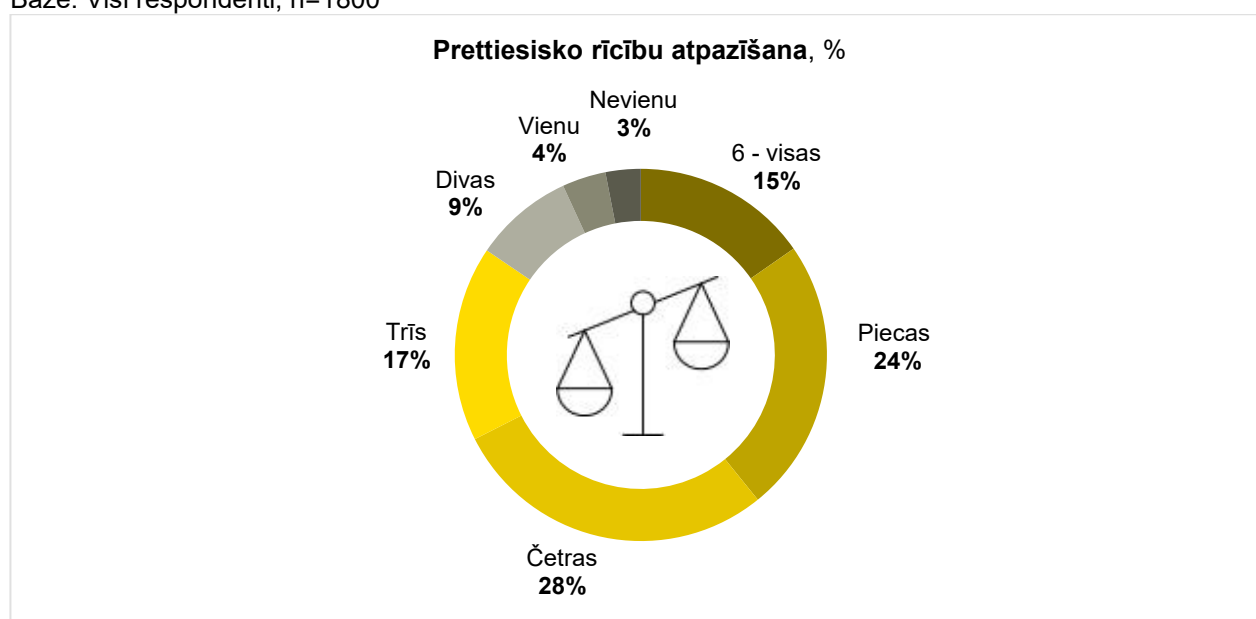
(88%), iedzīvotāji ar augstāko izglītību (86%), iedzīvotāji ar augstiem (vairāk nekā 1501 eiro) personīgajiem ikmēneša ienākumiem (91%), privātajā sektorā strādājošie (86%), kā arī valsts pārvaldē un aizsardzībā (93%), informācijas un komunikācijas nozarē strādājošie (91%).

Kopumā vairāk nekā trešdaļa (39%) Latvijas iedzīvotāju spēj labi atpazīt prettiesiskas rīcības – 15% atpazīst visas jeb sešas no minētajām prettiesiskajām rīcībām, savukārt 24% iedzīvotāju atpazīst piecas. Lielākais Latvijas iedzīvotāju īpatsvars atpazīst četras no sešām minētajām prettiesiskajām rīcībām (28%). Vērā ņemama iedzīvotāju daļa (17%) atpazīst tikai pusi jeb trīs no minētajām prettiesiskajām rīcībām. Salīdzinoši maza daļa atpazīst tikai divas (9%) vai vienu (4%) prettiesisku rīcību, bet vien 3% nespēja atpazīt nevienu no minētajām prettiesiskajām rīcībām.

Grafiks nr. 38.

Q8. Kura no zemāk minētajām rīcībām, Jūsprāt, ir prettiesiska?

Bāze: Visi respondenti, n=1800

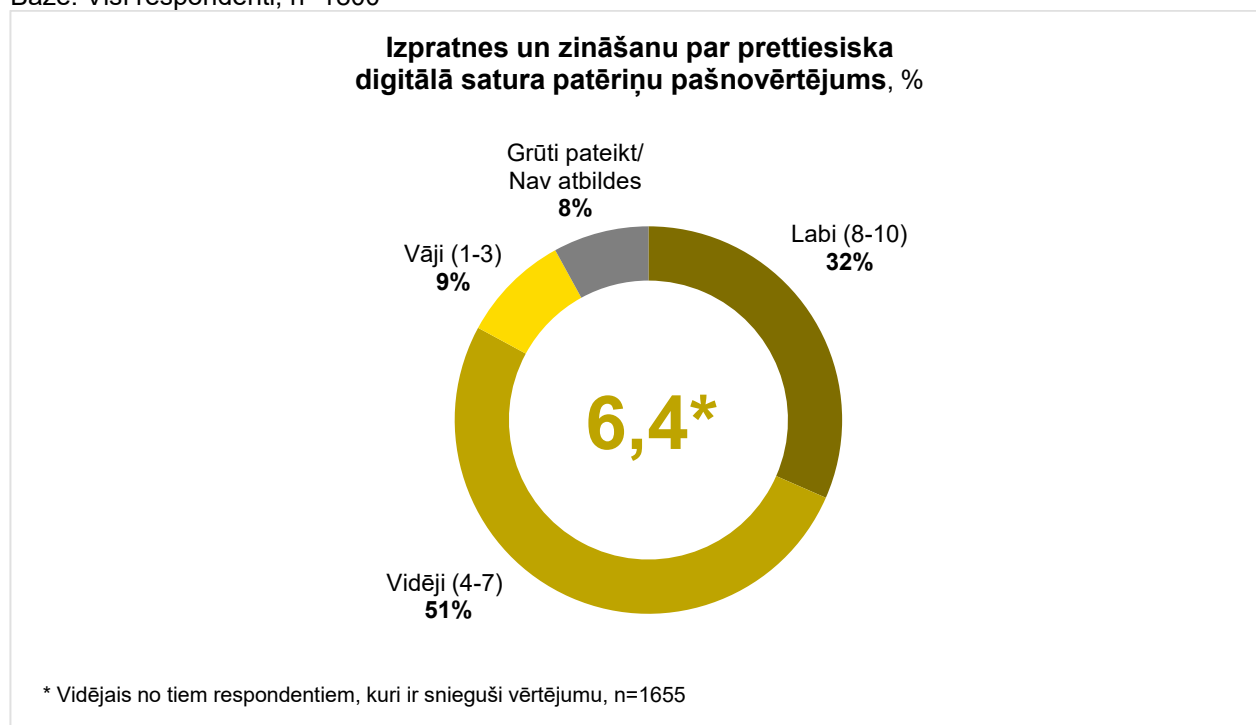
Aptuveni trešdaļa (32%) Latvijas iedzīvotāju savu izpratni un zināšanas par to, ko nozīmē prettiesisks digitālā satura patēriņš, vērtē labi. Savukārt aptuveni puse (51%) šīs zināšanas vērtē vidēji. Salīdzinoši neliela daļa – 9% iedzīvotāju, savu izpratni un zināšanas par digitālā satura prettiesisku patēriņu novērtē kā vājas.

Grafiks nr. 39.

Q9. Kā Jūs kopumā novērtētu SAVU IZPRATNI un ZINĀŠANAS, ko nozīmē prettiesisks digitālā satura patēriņš?

Lūdzu, sniedziet savu atbildi skalā no 1 līdz 10 (kur 1 nozīmē “Ļoti vāji”, bet 10 - “Ļoti labi”).

Bāze: Visi respondenti, n=1800

Savas zināšanas par prettiesisku digitālā satura patēriņu kā vājas biežāk novērtē gados vecāki iedzīvotāji (55-65 gadi – 19%), iedzīvotāji ar pamatizglītību (20%), strādnieki (15%), iedzīvotāji ar zemiem ģimenes ikmēneša ienākumiem (līdz 300 eiro uz cilvēku – 22%), nestrādājošie (28%), kā arī lauku reģionos (13%) un Vidzemes plānošanas reģionā (14%) dzīvojošie.

Kā vidējas savas zināšanas biežāk novērtē sievietes (55%), iedzīvotāji ar ģimenes ikmēneša ienākumiem 301-500 eiro uz cilvēku (62%), iedzīvotāji, kuru ģimenē ir 2 vai vairāk bērni vecumā līdz 18 gadiem (57%), kā arī valsts pārvaldes un aizsardzības nozarē strādājošie (62%).

Savukārt savas zināšanas kā labas biežāk novērtējuši gados jauni cilvēki vecumā no 18 līdz 24 gadiem (44%) un no 25 līdz 34 gadiem (43%), iedzīvotāji ar augstiem (vairāk nekā 1501 eiro) personīgajiem ikmēneša ienākumiem (43%) un ģimenes ienākumiem (vairāk nekā 1501 eiro uz cilvēku ģimenē – 46%), Rīgas plānošanas reģionā dzīvojošie (36%), skolēni un studenti (44%), valdītāji un augstākā līmeņa speciālisti (38%), kā arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē strādājošie (46%).

Padziļināto interviju dalībniekiem vaicājām arī to, **kā veicināt iedzīvotājus mainīt digitālā satura patēriņa paradumus un prettiesiskos piekļuves veidus aizstāt ar tiesiskiem.**

Vairums aptaujāto iedzīvotāju, kuri prettiesiskā veidā piekļūst digitālajam saturam, atzina, ka tuvākajā nākotnē neko nav gatavi mainīt savos patēriņa paradumos.

“Ir tikai plusi (prettiesiskam digitālā satura patēriņam).”

“Nu, šie ir cilvēki manā vecumā, man ir 40+ gadi, un mēs esam pieraduši pie satura, kas kādreiz bija televīzijā (Krievijas kanālos). Un tad varēja skatīties visus šos TV šovus un seriālus. Un mēs turpinām tādā veidā, kā tas ir iespējams.” (tulkots no krievu valodas)

“Tādi cilvēki kā es ir ļoti daudz. Un tādiem cilvēkiem vienkārši pateikt, ka būs tagad jāmaksā 15 EUR mēnesī par Spotify, tad, gribat filmas skatīties – re, kur GO3 un Netflix - 12 EUR. (..) Ja visu to iegādāties bez maksas, ir neiespējami iestāstīt cilvēkam, ka tagad tu maksāsi par to mēnesī 50 EUR.”

Tikmēr, domājot par reāliem risinājumiem, kas, iespējams, varētu mazināt digitālā satura prettiesisku patēriņu, daļa padziļinātajās intervijās aptaujāto pieminēja **kontroles vai sodīšanas sistēmas ieviešanu** valstī.

“Nav arī dzirdēts, ka kāds būtu pieķerts, līdz ar to Latvijā tas diezgan maz tiek kontrolēts. Salīdzinoši, teiksim, citās valstīs ir daudz trakāk, pie mums ir brīvāk, tad jāizmanto iespēja. (..) Jā, noteikti (turpinās izmantot). Ja tiek nogriezta iespēja, vai paši tie satura licēji nogriež, tad es paskatos TikTok, un jau atkal ir cits variants atvērts.”

“Kamēr ir pieejams, domāju, ka nav motivācijas mainīt. Varbūt, ja valdība sāktu sodīt cilvēkus, tad nobiedētu un neizmantotu, bet tā - nē.”

“Visiem neizsekosi līdzī. Internets ir pārāk plašs. Kaut gan tagad ir MI (mākslīgais intelekts), un tas varētu palīdzēt.” (tulkots no krievu valodas)

“Godīgi sakot, es pat nezinu, bet man šķiet, ka ir tikai naudas sodi. (..) Bet tas ir maz ticams, jo tad gandrīz visa Latvija varētu nonākt cietumā.” (tulkots no krievu valodas)

Atsevišķi respondenti atzina, ka situāciju jārisina **atgādinot un aktīvāk informējot** par prettiesisku rīcību. Tai pat laikā tas jā dara tā, lai iedzīvotāji neciestu un brīvi varētu piekļūt digitālajam saturam tiesiskā veidā.

“Tagad nav saprotams, kur to var skatīties. Es domāju, ja uzraksts parādās, tad tas ir nelegāli, bet ja neparādās, tā tad legāli. (..) Google speciālistiem vajadzētu to kaut kā izfiltrēt, lai cilvēki nepārkāptu likumu.” (tulkots no krievu valodas)

“Zinu, ka Amerikā gan uzreiz var pateikt, ka tu skaties legālu vietni. (..)Varbūt tas jā dara tāpat kā TikTok — ja video ir likumīgs, tad ir zila atzīme, un to pašu var darīt arī ar tīmekļa vietnēm.” (tulkots no krievu valodas)

Vēl iedzīvotāji ieteica **pilnveidot digitālā satura platformas piedāvājumu un risinājumus**, lai iedzīvotāji savlaicīgi piekļūtu savam interesējošam saturam tiesiskā veidā.

“Man liekas, ka te vairāk jādomā, kā mūsu platformas attīstīt, lai tās kļūtu pasaules līmeņa cienīgas.”

“Dažos gadījumos ir pat mazāk raīžu legāli izmantot, nekā pirātisku versiju lietot. Uz šiem faktoriem var spēlēt, lai motivētu mazāk pirātisko saturu lietot.”

“Kad ir ērta platforma, kurā viss, kas nepieciešams, var darīt. Par paceļamu un samērīgu naudu. Tad vairāk izvēlēties tieši šo legālo veidu.”

“Ja par noteiktu summu būtu iespējams skatīties noteiktu seriālu vai TV kanālu, pat ja šis TV kanāls Latvijā ir aizliegts, es būtu gatavs maksāt.” (tulkots no krievu valodas)

3.3. RADĪTO ZAUDĒJUMU VALSTS EKONOMIKAI NOVĒRTĒJUMS

Digitālā satura prettiesiskās izmantošanas ekonomiskā ietekme ir novērtēta, balstoties uz pētījumā iegūtajiem rezultātiem par dažāda veida digitālā satura prettiesisku izmantošanu un izmantošanas biežumu Latvijas iedzīvotāju vidū, aprēķinos izmantojot biedrības "Par legālu saturu" sniegto informāciju par vidējām ikmēneša teorētiskajām izmaksām vienam lietotājam par konkrētā digitālā satura patēriņu (kādas tās būtu, ja lietotājam būtu iespēja to iegādāties un par to tiktu veikta samaksa).

Aprēķinos izmantotā metodika.

1. solis:

Balstoties uz pētījumā iegūtajiem datiem par digitālā satura prettiesiska patēriņa lietotāju skaitu un šo lietotāju ieradumiem izmantot saturu prettiesiskā veidā, kā arī LR Centrālās Statistikas Pārvaldes datiem par kopējo mājsaimniecību skaitu Latvijā, tiek novērtēts kopējais mājsaimniecību skaits pa digitālā satura veidiem, kas konkrēto digitālo saturu patērē prettiesiski:

1. Tabula. **Mājsaimniecību skaits (tūkst.), kas patērē konkrēto digitālos saturu prettiesiskā veidā (tūkst.)**
Aprēķins balstīts uz LR Centrālās Statistikas Pārvaldes mājsaimniecības statistikas datiem. 2025. gadā Latvijā bija 829,8 tūkstoši mājsaimniecību (CSP, 2025, Tabula MVS011). Atbilstoši CSP datiem (CSP, 2025, Tabula DLM060), 94.3%, jeb 782 501 mājsaimniecībās 2024. gadā bija Interneta pieslēgums mājsaimniecībās.

Digitālā satura veidi	Mājsaimniecību skaits (tūkst.)
TV programmas, tiešraidē vai arhivēti un/vai filmas, seriālus, TV šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas	127,4
Mūziku	437,9
Sporta sacensību tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu	242,0
E-grāmatas/ audio grāmatas	127,3
Datorspēles	119,8
Datorprogrammas	189,7

2. solis:

Turpmākajos aprēķinos ņemti vērā pētījumā iegūtie dati par biežumu, kādā iedzīvotāji mēdz izmantot digitālo saturu prettiesiskā veidā.

2. Tabula. **Digitālā satura patēriņa biežums prettiesiskā veidā (%)**

Digitālā satura veidi	Katru dienu vai gandrīz katru dienu	Vismaz reizi nedēļā	1-2 reizes mēnesī	Retāk	Grūti pateikt/ Nav atbildes
TV programmas, tiešraidē vai arhivēti un/vai filmas, seriālus, TV šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas	4%	7%	3%	3%	1%
Mūziku	2%	9%	4%	7%	11%
Sporta sacensību tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu	3%	9%	4%	4%	10%
E-grāmatas/ audio grāmatas	2%	4%	2%	4%	6%
Datorspēles	2%	3%	2%	3%	6%
Datorprogrammas	0%	2%	1%	3%	16%

3. solis:

Izmantojot biedrības "Par legālu saturu" sniegto informāciju par vidējām ikmēneša teorētiskajām izmaksām vienam lietotājam par konkrētā digitālā satura patēriņu, tiek novērtēta maksa, ko iedzīvotāji nav veikuši par digitālā pakalpojuma patēriņu.

3. Tabula. **Biedrības "Par legālu saturu" sniegtā informācija par digitālā satura pakalpojuma abonēšanas vidējām mēneša maksām.**

<i>Digitālā satura veidi</i>	<i>Vidējā mēneša maksa, EUR (ietverot 21% PVN)</i>
TV programmas, tiešraidē vai arhivēti un/vai filmas, seriālus, TV šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas	10,00
Mūziku	8,00
Sporta sacensību tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu	10,00
E-grāmatas/ audio grāmatas	11,00
Datorspēles	10,00
Datorprogrammas	10,00

4. Tabula. **Iedzīvotāju neveiktie maksājumi par digitālā satura pakalpojumu patēriņu vidēji vienā gadā.**

Aprēķini veikti, balstoties uz pētījumā iegūtajiem datiem, biedrības "Par legālu saturu" sniegto informāciju par digitāla satura pakalpojumu vidējām mēneša maksām, kā arī izmantotajām matemātiskajām metodēm.

<i>Iedzīvotāju neveiktie maksājumi par digitālā satura pakalpojumu patēriņu vidēji vienā gadā</i>	
Kopējā nesamaksātā summa par izmantotajiem digitālā satura pakalpojumiem EUR (ietverot PVN)	~65,569 mlj EUR
Tostarp:	
Iedzīvotāju neveiktie maksājumi par digitālā satura pakalpojumu patēriņu vidēji vienā gadā bez PVN	~54,189 mlj. EUR
Valstī nesamaksātais PVN nodoklis	~11,380 mlj. EUR

Aprēķini aptver to ekonomisko zaudējumu daļu, kas atspoguļoti valstij nenomaksājot PVN nodokli par digitālā satura pakalpojumu izmantošanu, ja iedzīvotājiem tas būtu pieejams un tiktu patērēts tiesiskā veidā (veikta samaksa par piekļuvi konkrētajam pakalpojumam). Vienlaikus jāņem vērā, ka valstij ekonomisko zaudējumu rada arī nesamaksātie autoratlīdzību maksājumi radošajām personām, piemēram, mūziķiem, filmu un TV šovu producentiem, tiešraides pasākumu organizatoriem u.c.